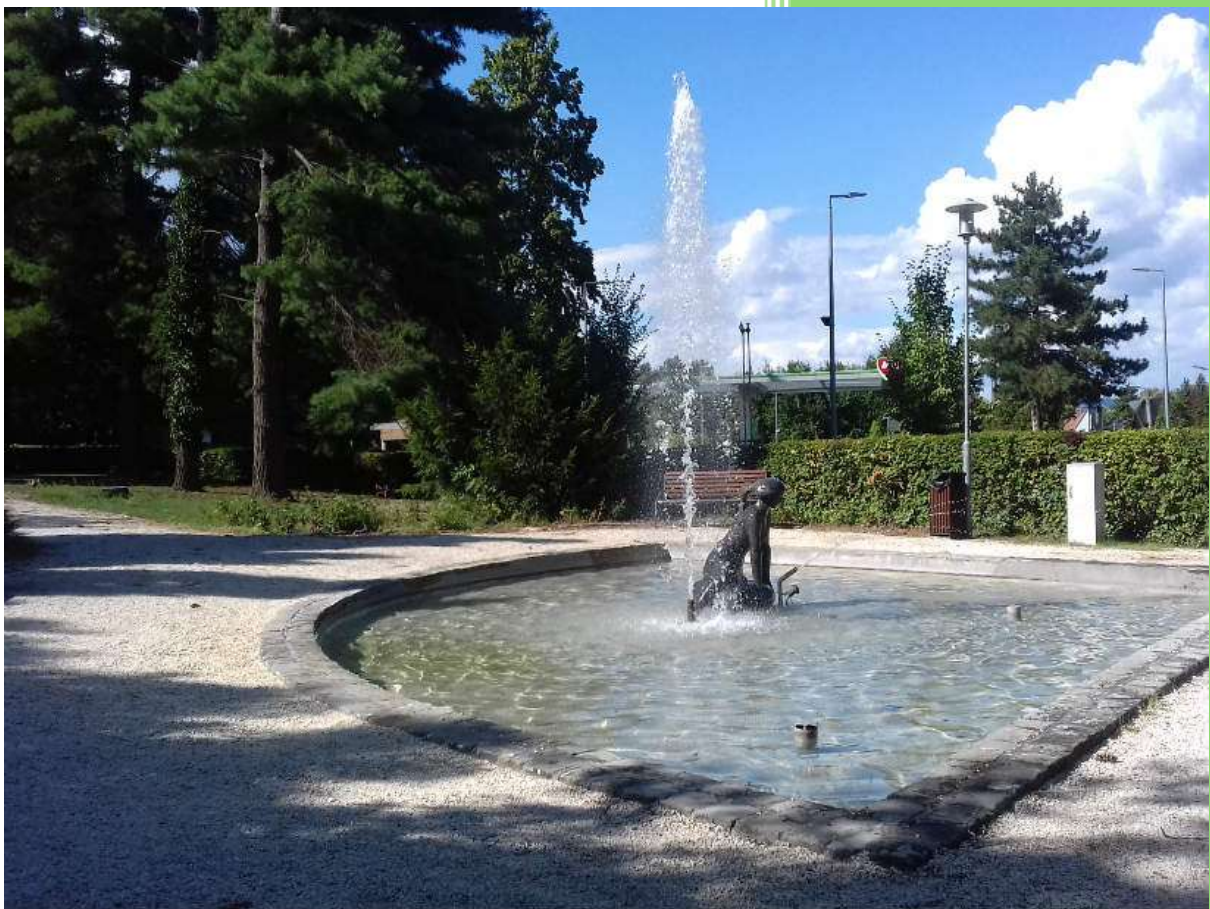

2025

Szent Erzsébet Park

Miklós Sándor
VKA szakdolgozat
8/14/2025

Dr. Alföldi György
Konzulens

Tartalom jegyzék

Absztrakció.....	2
A park rövid bemutatása.....	3
A Közpark múltja.....	4
A Szent Erzsébet park hanyatlása	8
Jelen használat felmérése változatos módszerekkel	13
Ellentmondások a Közparkkal kapcsolatban.....	20
Javaslatok a Szent Erzsébet Park Fejlesztésére a Felmérés Eredményei Alapján.....	24
A kérdőív fejlesztésekre vonatkozó kérdéseinek eredménye	24
A Park Egésze – Általános Javaslatok.....	26
Blokk 1. – A 11-es út menti terület	28
Blokk 2. – A belső park	28
Blokk 3. – Az Órtorony területe	33
További javaslatok a megvalósítás támogatásához	34
Végszó	35
1. Rövid távú, könnyű beavatkozást igénylő javaslatok	35
2. Középtávú stratégiai fejlesztések:	35
3. Hosszú távú stratégiai elképzelések:.....	36
Források	38
Appendix.....	39

Absztrakció

Egy alvó közpark ébredése

A szakdolgozat eredeti ötlete a Duna-kanyar „elalvó” városainak felébresztésére irányult, a helyi önkormányzatiság (Leányfalu) és a VKA szempontjainak ötvözésével a városfejlesztésben. A polgármesterrel folytatott kezdeti megbeszélések során, amelyek a turisztikai stratégia és a közösségépítés tág és sokszor homályos témáit érintették, egy konkrétabb cél került elő. A polgármester felvetette annak a lehetőségét, hogy az elhanyagolt és régóta parlagon heverő városi közparkkal, a Szent Erzsébet parkkal kezdjünk valamit. Így a kutatás fókuszába ennek az „alvó” városi parknak a felélesztése és ébredése került.

A dolgozat struktúrája a következő: Egy rövid bevezető után, a park története kerül bemutatásra, leírva a terület évszázadokon átívelő használatát. Ezt követi a használat hanyatlásának elemzése, hogyan hagyta el a parkot a nagyközönség, bemutatva annak jelenlegi állapotát. Ezután a park adottságai és lehetőségei kapcsán felmerülő dilemmák is vizsgálatra kerülnek, különös tekintettel a Leányfalu lakosságára és a Szent Erzsébet parkhoz kötődő használati szokásokra. Az ehhez szükséges tények feltárása érdekében többféle módszert alkalmaztam. Ezek közé tartozik mélyinterjú a polgármesterrel, az alpolgármesterrel, több helyi lakossal, valamint statisztikai monitoringot és közösségi felmérést is végeztem.

Végül a gyűjtött információk birtokában, kitekintve szomszédos és nemzetközi jó tapasztalatokra, a dolgozat célja olyan konkrét javaslatok megfogalmazása, amelyek a polgárok, a polgármester, a városvezetés és a VKA elé terjeszthetők a park lehetséges használatáról, és amelyek hozzájárulhatnak annak felélesztéséhez.

A park rövid bemutatása

A Szent Erzsébet park, Leányfalu belterületén, a Móricz Zsigmond út 165 címen található MOL kút közvetlen szomszédságában kerül el. Szinte körül öleli a benzinkút területét. Kiterjedése 5731 négyzetméter, helyrajzi száma belterület 1431, megnevezése „Kivett torony”. A Dunaparttól mindössze körülbelül 200 méter választja el, keleti oldalán a 11-es út és a MOL kút szegélyezi, északról és nyugatról a Hagenmacher villa, délről pedig az egyház tulajdonában álló kálvária út. Jelenleg három bejárata van. Keletről, a 11-es út felől egy széles nyitott terület, délről, az egyház telke irányából a Dóra-patakon átívelő fahíd, északról pedig a MOL kávézó területéről egy kőlépcső.

A Szent Erzsébet park műholdfelvételen

A Közpark múltja

A Szent Erzsébet park első ismert hasznosítása egészen a római korig nyúlik vissza. Leányfalu időszámításunk szerint 300 környékén a római birodalom Duna menti határán helyezkedett el. A rómaiak itt, a Dunát követve, egy védekező erődrendszert hoztak létre, és ennek az erődrendszernek az egyik őrtornya pont a mai Szent Erzsébet park területén helyezkedett el. Az őrtorony építésének idejét időszámításunk szerint 370 környékére teszik egyes források. Végül az őrtorony sorsát a hun betörések pecsételték meg az ötödik században. A betörések idején tűzvész pusztíthatta el¹⁻².

Történelmi kitekintő: Pannonia tartomány római meghódítása több részletben történt, i. e. 35 és i. sz. 49 között. Először, i. e. 35-14 között csak a Balatontól nyugatra lévő területeket foglalták el római csapatok, stratégiai megfontolásból, mivel itt húzódott a borostyánút. Majd Augustus uralkodása alatt, i. e. 14-9 között került sor a Dráva-Száva közén élő kelta-pannon törzsek leigázására északon a Dráva, keleten a Duna vonaláig. Az itt tartózkodásuk évszázadai során két „aranykort” tartunk számon. Az első időszámításunk szerint 106 környékére tehetjük, amikor Pannóniát két tartományra osztották fel: Pannónia Inferiorra (Alsó-Pannónia) és Pannónia Superiorra (Felső-Pannónia). Leányfalu a Pannónia Inferior részhez tartozott, melynek központja Aquincum volt. A második aranykor, a Severus-kor, közel száz évvel később érkezett el, időszámításunk szerint 193-ban. Azért nevezzük Severus-kornak, mert a pannóniai légiók vezetője ekkor Septimius Severus volt, aki sikeresen átvette a hatalmat Rómában, majd később komoly figyelmet fordított Pannóniára, mivel az innen származó légiók segítségével sikerült császárrá válnia. Ebben az időszakban sok építkezés vette kezdetét a régióban, és erre a korra utaló sírhely, illetve csapatemléktábla is előkerült a leányfalusi őrtoronyból és környezetéből. A csapatemléktábla egy szíriai íjászcsoport 20 éves évfordulóját örökítette meg, akiket még Marcus Aurelius hozott a területre 175-ben. Ugyanennek a csapatnak a téglabélyegjei a közeli Szentendrén is előkerültek¹.

A terület következő ismert felhasználása az 1870-es évekre tehető, amikor is az őrtoronytól északra egy villát emeltek. Ez a villa ma is a falu központjának meghatározó része, melyet Feszty Árpád egy rajzon örökített meg 1879-ben, aki akkor a nyarakat gyakran Gyulai Pál vendégeként Leányfalun töltötte. A villa első birtokosa Szenes Ede pesti kereskedő volt, majd Pekár Imre, mező- és közigazdász, a Magyar Tudományos Akadémia tagja vásárolta meg, és építette át. Három lánya a Haggemacher-család három férfi tagjához ment feleségül, így került a villa később a sörgyáros família tulajdonába. A háború után a villát államosították, és az SKF svéd golyóscsapágygyár üdülőjeként működött. Ez alatt az idő alatt a park, a villa kertjének részeként, gyümölcsös funkciót töltött be.²

Felülnézeti kép a területről az örtorony feltárása előttről (1961)

Később, 1960-63-ban került sor a 11-es út bővítésére, szélesítésére. Ezen munkálatok alatt készült el a benzinkút és az azt körülölelő, akkor még csak egyszerűen közparknak nevezett park. A területet kiemelték a villa kertjéből, és önálló helyrajzi számot kapott. Az építkezéssel járó munkálatok során fedezték fel újra az örtorony maradványait. Azért "újra", mert az 1900-as évek elején Kuzsinszky Bálint már feltárta a későrómai örtoronyt, de 1960 előtt ezek a fedések homályába merültek. Az építkezés során Soproni Sándor vezetésével folytatták ennek a területnek a feltárását, és innen ismerjük az örtorony alaprajzát, majd az Országos Műemléki Felügyelőségénél (OMF) Harsányiné Vladár Ágnes volt a tervezője a megóvásnak.

1965-re készültek el ezekkel a beruházásokkal. Ekkor a közpark létrehozása mögött tudatosan a turisták kiszolgálása állt. A 60-as években több szakszervezeti üdülő is működött a falu területén. 1965-ben nyitotta meg kapuit a kemping, majd a termálfürdő 1972-re készült el. A park létrehozása is az ide érkező vendégek kiszolgálását célozta. Mi sem mutatja jobban a park és az üdülők sorsának összefonódását, mint hogy a parkkal szemben épített üdülőkomplexumra szánt összeg bizonyos százalékát kultúrára kellett fordítani. Így, ennek az építkezésnek a költségvetéséből készült el Somogyi Árpád szobra, melynek másolata ma is a park elején, a szökőkutat körülvevő tó közepén található. Az eredetit sajnos több más bronz szoborral együtt ellopták a parkból, a 2010-es évek közepén.

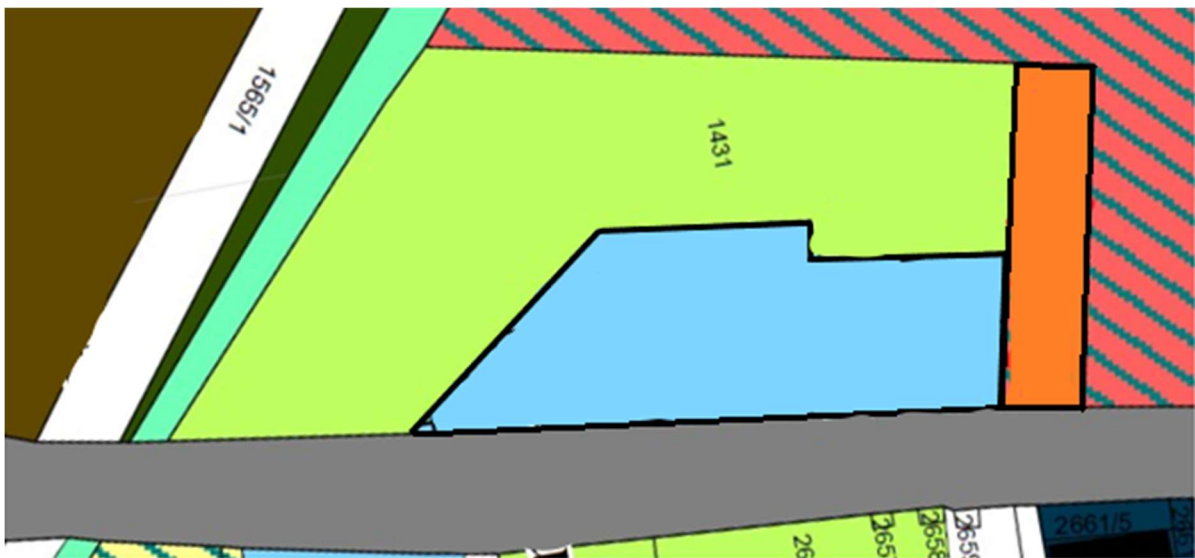
Piros padok a közparkban

A parkban már az építésekor elhelyezték az emblematikus piros padokat, amelyek Leányfalu gazdag turizmusának vendégeire vártak. Valóban gazdag volt a turizmus, hiszen nyaranta Leányfalu a Balaton partjához hasonlatos, nagyon élénk és intenzív életet élt. A kikötőbe volt, hogy napjában több hajó is befutott, melyekről akár több száz vendég özönlött Leányfalu utcáira, kiegészítve az amúgy is itt nyaraló, szakszervezeti üdülőben vagy különböző apartmanokban megszálló vendégek sorát.³⁻⁴

Ebben az időben több vendéglátóegység is működött a park szomszédságában. A Petőfi Sándor úton helyezkedett el egykor a Kertmozi. Sokszor a Kertmoziba igyekvő vendégek a parkban gyülekeztek a film előtt. Ugyanebben az időben épült a Faluház (vagy Művelődési Ház) is, ahol rendre zenés esteket tartottak, és a zenés estek "előszobájaként" várta a gyülekezőket a közpark.

Azonban nem csak a turisták használták az itt kialakított zöld területet, hanem – amíg az iskolának nem volt saját tornaterme – gyakran az iskolai osztályok is ebben a parkban tartották meg testnevelésóráikat. A park fáiban gazdag környezete mindig izgalmas játszóteret nyújtott a fiataloknak, majd később ide kerültek Leányfalu kulturális kincsei. 1999-ben ide állították az első és második világháborús hősi emlékművet, majd 2006-ban a parkban kapott helyet az 1956-os emlékszobor is.

2002-ben, javítva a park megközelíthetőségét, egy hidat emeltek a Petőfi Sándor út és a park közé, mivel korábban – a térképvázlatokat megtekintve jól látható – a parknak csak a 11-es út felől volt bejárata, és egy "zsákparkként" működött. Ide tartozik, hogy valamikor 1990 után egyszer változott a park kiterjedése. Leányfalu közigazgatási térképét böngészve látható, hogy kialakításakor még C betű formában körbe fogta a MOL benzinkút területét, majd ebből a villa telke felé eső sávot visszacsatolták a villa parkjához. Ennek következménye, hogy önkormányzati területen ma már nem körbejárható a park, az őrtorony romjainak könnyű megközelíthetősége csak a MOL benzinkút területéről nyitott.

Narancssárga terület került elcsatolásra

A park mai nevét 2007-ben nyerte el, Szent Erzsébet 800 éves születési évfordulója alkalmából, noha Szent Erzsébetnek nem volt köze Leányfaluhoz vagy a parkhoz.

2013-ban komoly vita alakult ki a parkról, mivel esedékessé vált a benzinkút felújítása. Ennek kapcsán felmerült olyan lehetőség is, hogy a benzinkutat kitelepítik a falu központjából, és a lakóövezettől északra helyezik el. Mivel a MOL ragaszkodott jelenlegi elhelyezkedéséhez az a megegyezés született, hogy a benzinkutat a faluban elfoglalt központi helyzetéhez méltóan kell megújítani. Így jött létre az ország egyik legszebb üzemanyag-töltő állomása, amely inkább kávézó, mint benzinkút, és vele együtt a park időszakos felújítását is a MOL finanszírozta. Ekkor kerültek ki új padok, lámpák, és a park útjait is megtisztították, újra burkolták.

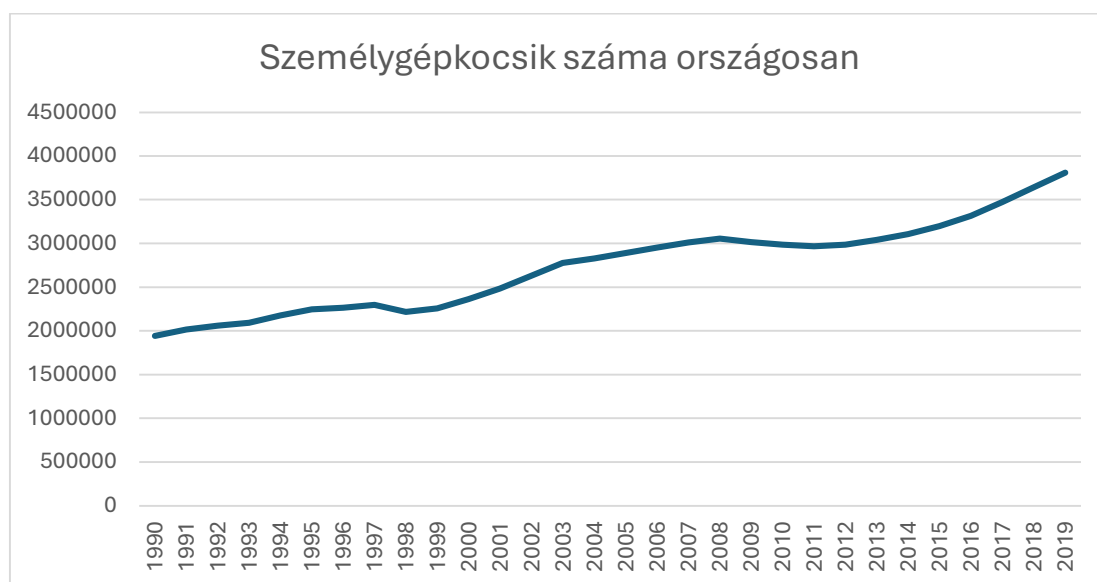
2016-ban új elemmel gazdagodott a kulturális emlékhelyek sora, egy, a híres leányfalusiak idézeteit bemutató tábla került a park közepén felállításra. Ezen olvashatók sorok Feszty Árpádtól, Szeberényi Leheltől, Móricz Zsigmondtól, Gyulai Páltól, Puszta Sándortól, Karinthy Ferentől, Márai Sándortól és Marschalkó Teofiltól.

2016 óta a park lényegében nem változott, egy két fa kiszáradásától, kivágásától vagy ültetésétől eltekintve.⁴

A Szent Erzsébet park hanyatlása

Ebben a fejezetben narratívába szeretném helyezni mindazokat az eseményeket, amelyek szorosan vagy laza láncolatban, de együttesen a közpark látogatottságának csökkenéséhez vezettek. Ide tartoznak országos változások és helyi átalakulások is.

1990-ben, a rendszerváltás után megváltozott az ország helyzete Európában. Közelebb kerültünk a nemzetközi utazásokhoz egyéni szinten, és idővel, amikor Magyarország a schengeni övezetbe is belépett, egy nagyságrenddel könnyebb lett a magyar állampolgároknak éves szabadságukat külföldön eltölteniük. Ez, bár direkt módon nem kimutatható, de feltételezhetően jelentős számú vendégéjszakát és turisztikai forgalmat vont el Leányfalutól. Ugyanakkor nem csak ez hatott a vendégéjszakák számára. Ezzel párhuzamosan folyamatosan zajlott az ország felzárkózási törekvése a nyugati életszínvonalhoz, amely együtt járt az autók számának robbanásszerű növekedésével.

Személygépkocsik száma⁶

2004 óta Budapesten és környezetében 400.000-rel⁵ nőtt a személyautók száma, és ezzel egyre szélesebb rétegek számára lett elérhető a könnyed, egynapos kirándulás a Dunakanyarba. Ha a vendégéjszakák változását vizsgáljuk, az autók elterjedésével Budapestről a jó megközelíthetőség miatt már nem szükséges éjszakai szállást foglalni. Az ország más pontjairól nézve viszont, hiába rejteget ez a régió rendkívüli szépségeket, hiába szinte egyedülálló a nagy kiterjedésű természetes vízfelület és az itthoni adottságokhoz képest magasabb hegyek találkozási pontja, Budapest vonzásával, amely szinte szomszédja, nem vetekedhet. Az autók és a külföldi nyaralások megjelenésével elveszítette a Budapestről és az ország más tájairól ide érkező megszálló vendégeket, akiket nem tudott pótolni.

Ezt tükrözi az a statisztika, hogy míg 1990-ben közel 3000 vendégágy volt a településen, mára mindössze 200 maradt⁴. A SZOT (Szakszervezetek Országos Tanácsa) üdülők bezártak, és ezzel jelentős veszteség érte Leányfalu más vendéglátóhelyeit is.

A fenti okoknak egyértelmű következménye, hogy már nem számolhatunk annyi megszálló vendéggel, akik szálláshelyük jellegéből fakadóan - nem közvetlenül privát használatú üdülőházban szállnak meg, ahol saját kertjük van - igényelnék a közterek, közparkok használatát.

Ehhez hozzáadódik az átmenő turistaforgalom átalakulása is. A '90 előtt hajóval érkező utasok Leányfalu közterein piknikeztek, szórakoztak, megmászta a környező hegyeket, utána a faluban söröztek, beszélgettek, várakoztak, míg haza nem mentek a visszatérő hajókkal.

Kossuth turista hajó a leányfalusi kikötőben

Ma ezek a turistahajók már nem üzemelnek. A modern turista vagy utazó járműve az autó, nagyon kis százalékban a kerékpár. Így megfigyelhető, hogy azt az időt, amelyet korábban a parkokban ülve, beszélgetve, sörözve töltöttek, most a délelőtti órákban Visegrád felé haladva, pontosabban a dugóban állva töltik el, délután pedig az ellenkező irányban ugyancsak a

dugóban ácsorogják végig. Ez a változás is jelentős számú turistát vont ki a Dunakanyar közparkjainak látogatásából, aminek járulékos hatása a Szent Erzsébet parkon is érezhető.

Fontos kiemelnem, hogy a fenti változások egyike sem egyik napról a másikra történt, hanem fokozatosan alakult át a társadalom és fokozatosan alakultak át a szokások. A globális vagy országos méretű változások után szűkítsük le nézőpontunkat Leányfalu és környezetének belső viszonyaira.

Az utóbbi években átalakult a falu szerkezete is, mely folyamat 2020 után felgyorsult. A COVID alatt és után jelentősen megugrott a Duna-kanyar régió állandó lakossága, mely változás mögött a budapesti ingatlanáraktól kezdve a változó prioritásokig sok tényező felsorolható. A kiköltöző lakosok más nyomott hagynak a településen, mint üdülő elődeik. Az ingázás egyre nagyobb terhet ró a 11-es útra, amely felé a park rendkívül nyitott. Iskolaidőszakban már reggel hat óra magasságában elkezdi felgyülni az autósor a közeli lámpa előtt, és egyre fokozódik a közlekedés zaja, mely egészen délelőtt kilencig folyamatos. Délután hasonló a helyzet négy és egészen este hét óra között. A múltját bemutató fejezetben kitértem rá, hogy sokáig csak a 11-es út felől volt bejárata, és ez a nyitottság mára hátrányára vált. Ugyan esztétikailag jól mutat az autóból kitekintve, de a park keleti egyharmadából a park előtt elhaladó, hétköznapi és hétvégén is dugóban álló autók látványa már nem annyira esztétikus, ahogyan az ezzel járó rendkívül magas zajszennyezés sem vonzó.

További tényező így a Szent Erzsébet park hanyatlásában a nagyon erős belső konkurencia megjelenése: a népszerű nagytetstér, a Duna-parti lineáris park fejlődése. 1990 után fokozatosan bezártak, átalakultak a Szent Erzsébet parkot körülvevő, kapcsolódó intézmények (kertmozi, Hársfa Étterem, Művelődési Ház), 1996-ban megérkezett a Budapesttel összekötő kerékpárút, és egy belső ellentét alakult ki. Erről lesz szó bővebben a következő fejezetben.

A közpark kihasználtságának csökkenéséhez direkt kapcsolódik a tornaterem megépítése. Mint a korábbi fejezet említi, amíg az iskola felszereltsége nem engedte meg a saját tornatermet, addig a diákokat gyakran ebbe a közparkba vitték a szabad levegőn mozogni. Mióta az iskola megépítette a tornatermet, azóta ez a közösségi használat is megszűnt, így csökkentve a felnövekvő generációk személyes kötődését a területhez.

Ugyancsak kötődik a témához a park jelenlegi elhanyagolt állapota. Amíg a szakdolgozathoz az adatgyűjtést végeztem, gyakran kaptam visszajelzést a parkon átsétáló gyalogosoktól, hogy a park állapota elhanyagolt, és eközben a sóderes utak mentén a sóderből feltörő rengeteg gyomra mutattak. Panaszkodtak továbbá a száradó és mégis egyesek által ritkán vágottnak tartott pázsitos felületekre, az üzemen kívüli szökőkútra, és arra, hogy korábban sokkal több volt a virág a park területén belül. Most mindössze egyetlen család gondozásában van két elkerített, pár négyzetméteres terület, ahol virágokat találhatunk, illetve a strand kertésze

próbálkozik pár hete a rózsával ültetett részek kigazolásával és rendberakásával. Zavaró még a friss kavics feltöltések szegélyekhez nem igazított elszórása, vagy a kukák környékén időszakosan szétszórt rengeteg szemét, és hangsúlyosan kiemelték az utóbbi időben megszűnt a közvilágítást is.

Gyom és üzemen kívüli szökőkút

Ezt az állapotot rontotta tovább a történelmi méretű károkat okozó 2025. július 7-i vihar, mely fákat döntött ki, ágakat tört le és egy pad is teljesen tönkrement.

Szintén a hanyatláshoz kapcsolódik, hogy tudatosan – és egyébként helyesen vagy érthetően – a falu önkormányzata a különböző funkciókat különböző területeken fejlesztett, például a sporttal kapcsolatos létesítmények a focipálya környékén összpontosulnak. Ugyanígy ez a park inkább a kulturális, történelmi emlékeinkhez való kapcsolódásnak a helyszíne lett. Így itt található több történelmi emlékhely, kezdve a római kori őrtoronnyal, és folytatva különböző szobrokkal, amelyekkel március tizenötödikére vagy 1956-ra lehet megemlékezni. De ugyan ide került az NDK-menekültek megsegítését megörökítő emlékmű is. Tehát a park egy szellemi emlékekben gazdag, de ugyanakkor hétköznapi valóságában az emberekhez ritkábban

kapcsolódó tematikát kapott. Ez a szellemi emlékezet a parkot egy kicsit magasztosabb parkká emelte a helyiek szemében; ennek egyfajta ázsiója van. Ugyanakkor sokszor meg is kötötte az önkormányzat kezét, hogy a parkba valamilyen, ettől az eszmei magasztosságtól drasztikusan eltérő funkciót valósítson meg, és karakterváltásra készítse ezt a közparkot. Így a park megmaradt ebben a művészeti, eszmei, kulturális hangulatban, de ez a funkció szintén olyan, ami hétköznapiakon nem hozza be az embereket.

Van még egy ok, amit beszélgetéseken keresztül véltem felfedezni, és ami szerepet játszik a park használatának csökkenésében. Ez pedig a leányfalusi lakosság gazdasági státusza. Ha Leányfalu múltját magunk elé idézzük, mint már mondtam, itt többnyire üdülőépületek sorakoztak, illetve kikapcsolódásra használták a falut. Azokon a településeken, amelyek nem iparra, nem mezőgazdaságra, hanem üdülésre, nyaralásra épültek, sokszor egy magasabb bevételű és jövedelmű réteg veti meg a lábát. Azt mondhatnánk, hogy Leányfalu erős középosztálybeli háttérrel rendelkezik, ami magában hordozza, hogy az emberek tehetősek. Sok funkciót a saját kertjükben, a saját tulajdonukon belül is könnyedén meg tudnak valósítani. Mi több, egy ilyen felső középosztály, amely Budapest különböző pontjairól verődött össze ide, rendelkezik egyfajta erős önállósággal. Benyomásom szerint, ebben az önállóságban, az ingázó életben, az időhiányban, abban, hogy amúgy a lakhatás Leányfalun is drága, hogy a bevásárlási lehetőségek szűkek és az élet feszített, a lakosoknak sincs igazán egymásra idejük és szükségük. A parkba nem csak átsétálási céllal betérők, a park elszigeteltségét, kihaltságát, embermentességét keresik. „Elszigetelődés!” felkiáltással nehéz közösséget összehozni.

És zárásképpen egy olyan témával kerekíteném a park hanyatlásának összetevőit, amely – apró ellentmondásképpen – ugyan látogatókat hoz, de másokat pedig elriaszt: a közvilágítás hiánya és a MOL benzinkút közelsége kapcsán van egyfajta ideiglenes használat a park eldugott zugaiban, ahova az emberek „könnyíteni járnak magukon”. Ennek nyilvánvaló tényezője az is, hogy Leányfalu egész területén belül nincs nyilvános mosdóhasználati lehetőség, csak vendéglátóipari egységekben nyílik erre az átutazóknak lehetősége. Így ugyancsak lakossági visszajelzés alapján azt tudom mondani, hogy vagy ez a közpark, a Szent Erzsébet park zegzugos fái nyújtanak oltalmat az önmagukon könnyíteni vágyóknak, vagy pedig közvetlenül a Duna-parton, a sétálóövezetet és a Dunát elválasztó fasor Duna felé eső oldalán tudnak ilyet tenni a turisták. Egyik sem XXI. századi megoldás, így többen is az őszinte véleményüket fejezték ki, hogy ha már így használják a parkot, akkor ezt inkább valamilyen kulturált keretek közé szorítkozva lehessen a jövőben folytatni, nem pedig a jelenleg megismert formában, mert ez így nem emeli a park fényét.

Jelen használat felmérése változatos módszerekkel

A Project for Public Spaces (PPS) Bryant Park-i projektje (<https://www.pps.org/projects/bryant-park>) remek inspirációt nyújtott a parkkal kapcsolatos elemzés és tervezés megközelítéséhez. Kezdetben megfigyelések és interjúk alapján felmérték a park használatát, ahol az emberek jobbra csak ültek vagy aludtak a padokon. Majd fokozatosan vezettek be fejlesztéseket: először az éjszakai biztonságérzet növelésére új világítást alkalmaztak (a parkban és a közeli háztetőkről is), majd miután ezek a kritikus elemek a helyükre kerültek, áthelyeződött a fókusz az új látogatók bevonására. Ezt több száz mozgatható bisztrószék (Fermob design) kihelyezésével érték el, amelyek lehetővé tették, hogy az emberek tetszés szerint rendezzék el ülőhelyeiket, igazodva az időjáráshoz vagy a csoport méretéhez.

Így a jelenlegi állapotfelméréshez a következő módszereket alkalmaztam:

- írott információgyűjtés különböző forrásokból
- kérdőív létrehozása
- személyes beszélgetések, illetve interjúk készítése
- terepszemle, egész napos megfigyelések

Ezek során próbáltam minden elérhető forrásból is tájékozódni a park jelenlegi használatával kapcsolatban.

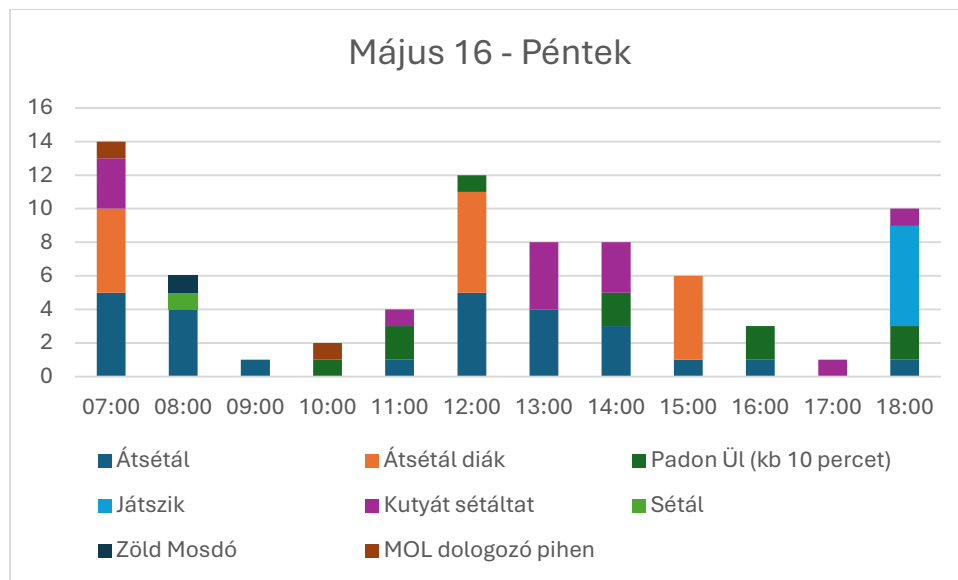

A kifüggesztett plakát a kérdőívre kitöltésére

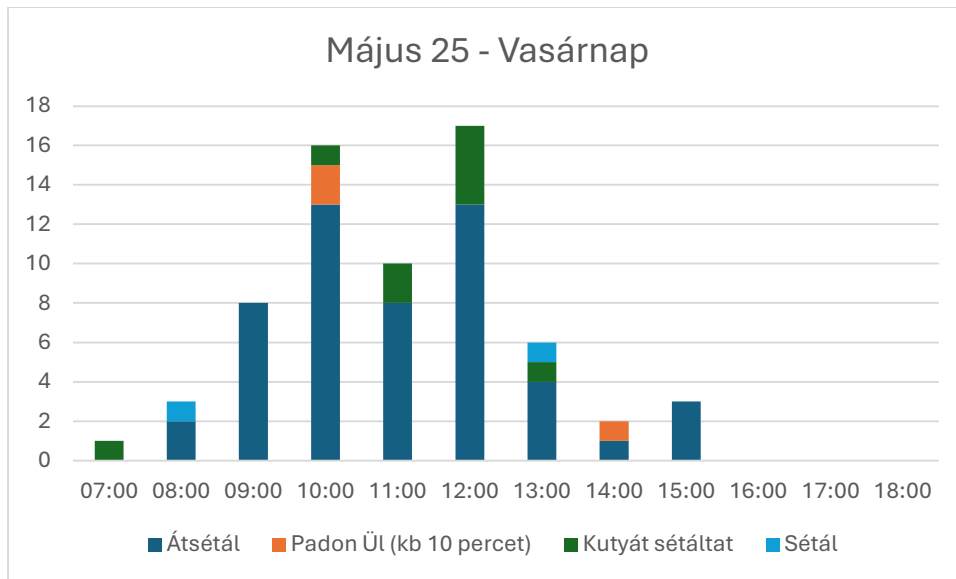
Hogy a lehető legtöbb lakost elérjem, az online kérdőívet meghirdettem a falu Facebook oldalán, illetve egy figyelemfelhívó plakátot kifüggesztettem az önkormányzatnál, a falu központi boltjában, illetve a parkban magában is. A személyes találkozók keretén belül szerencsém volt beszélgetni a MOL benzinkút alkalmazottjaival, ezen felül pedig interjúkat készítettem régi leányfalusi lakosokkal³, a polgármesterrel, illetve az alpolgármesterrel, valamint a helyi idősek klubjának egy szervezőjével is.

Személyes tapasztalatszerzéseként pedig eltöltöttem majd három napot (két teljes napot és egy felet) a parkban, statisztikát készítve a bejövő látogatókról. Így tudtam információt gyűjteni, hogy mit csinálnak, mikor csinálják, és ha lehet, meg is szólítottam őket, hogy megismerjem a véleményüket a parkkal kapcsolatban. A fél napos terepszemle egy előre meghirdetett köz meghallgatás volt, ahol kifejezetten a park közös tervezésébe szerettem volna bevonni a látogatókat. E folyamat alatt a következő dolgokat tártam fel.

A parkban eltöltött napok statisztikai adatai ábrákon, részletes adatokat az appendixhez csatolom.:

Látogatók száma időpont és tevékenység szerint

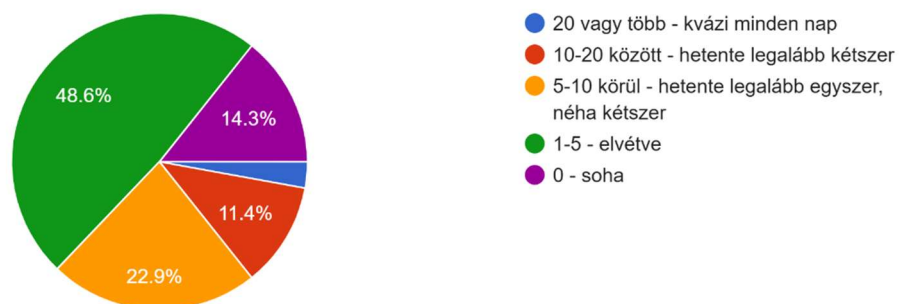

Látogatók száma időpont és tevékenység szerint

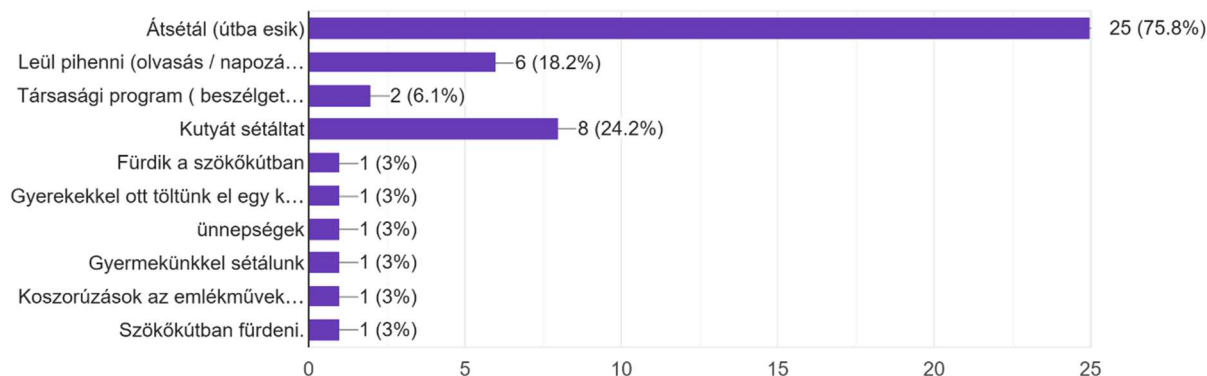
Reflektálnék közben a nyilvános meghallgatás megszervezésére. Az eredeti kitűzött időpont egy péntek délután lett volna, de hasznosítva a VKA oktatáson elhangzottakat végül egy szombat délután (június 21-e) 12-18 óra időszakot töltöttem a parkban, hogy kényelmesebb legyen a közösség tagjainak a parkban a standot meglátogatni.

A parkkal kapcsolatban meghirdetett kérdőívet összesen 35 fő töltötte ki, amely így nem reprezentatív a teljes lakosságra nézve, de mégis többnyire egységes képet fest a kitöltők véleményéről. A kérdőív kérdéseit szakértő VKA-s hallgatótársam, statisztikával és kérdőívekkel járatos Bari Virág segítségével állítottam össze, figyelve a nyitott kérdésfeltevésre, és ösztönözve a szabad válaszadást. Íme a látogatásra vonatkozó kérdések eredményei:

1. kérdés: Tavasz – Ősz viszonylatban havonta hány alkalommal tér be a Szent Erzsébet Parkba? – 35 válasz

2. kérdés: Amikor a parkban jár, milyen célból teszi? Többet is bejelölhet, illetve kérem írja meg, ha másra használja. – 33 válasz

3. kérdés: Mit szeret a parkban? (Fák, szökőkút, hangulat, stb.) – 28 válasz

A rengeteg fát és árnyékot, a padokat, a platánokat és a virágokat, a szökőkutat, a rejtett kis átjárót a templom felé, a nyugalmat és csendet, gyakorlatilag mindent.
A sok zöldet és világháborús emlékművet.
Az egészszet. A harmóniáját. Pont azt, hogy "néptelen".
Az őrtorony romja, vöröstölgyek, kis híd
Azokat a hatalmas különleges fákat, főleg ősszel, mindig gyűjtünk falevelet
Bármilyen parkban, és ebben is szeretek sétálni, időt tölteni.
Fák, árnyék, nyugalom, padok
Fák, szökőkút, hangulat
Fák,bokrok
Hangulat
Hangulat, szobrok, szökőkút
Jangulat, növényeket
Levaghatom az utat a boltba
Nem szeretem
Növények, szökőkút

Szökőkút
Szökőkút
Szökőkút
Szökőkút
szökőkút
Szökőkút
szökőkút
Szökőkút hangulat zöld madarak csend
Szökőkút, fák, emlékművek, római rom
Szökőkút, növények
Szökőkút, római őrtorony
Szökőkút, hangulat, jó helyen van, sok lehetőség lenne benne
Szökőkutat, ha épp működik

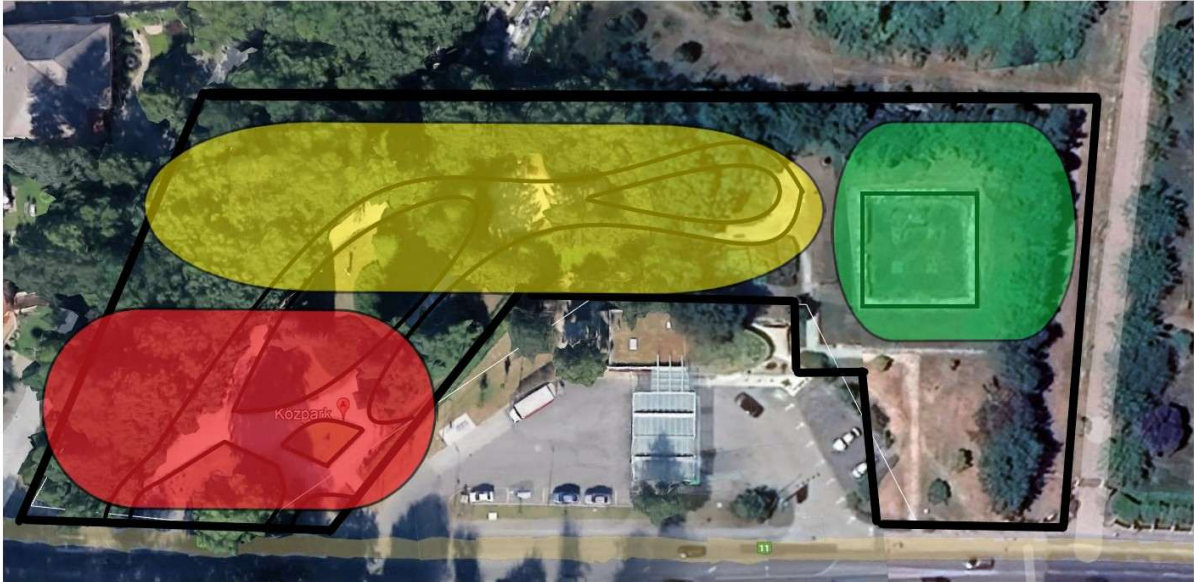
4. kérdés: Mi az, amit szívesen megváltoztatna, ami zavarja (Tisztaság, elhelyezkedés, zaj, stb.) – 25 válasz

a fahíd és a világítás
A nevét.
Elhanyagolt, játszótér, fejlesztő játék lehetne
elhelyezkedés
Elhelyezkedés
Kevesebb zaj
Kihalt, lepusztult
Lehetne több virág, mondjuk tematikusan rózsakertek. A padok lehetnének szebbek, kényelmesebbek. Jól jönne köztéri teleföntöltési lehetőség is, mint Visegrádon.

Lehetne venne egy pergola, amiben térzene lehetne. Több pad, hangulatos világítás.
ne logjobb csöves a fáról?
Nincs funkciója, aminek fő oka a benzinkút, valamint az, hogy nincs összekapcsolva a főút Duna felőli oldalára, pld. zebrán.
Nyírni és ápolni kellene a bokrokat sok az öreg, gondozatlan, felkopaszodott cserje. Fuvesites, pazsit ne legyen, a mostani klimának megfelelő, szárazság tűró növények legyenek. Padok legyenek tisztábbak. Római őrtorony bemutatása sokkal profibb is lehetne így elhanyagolt képet mutat.
Padok állapota
Sajnálom a kivágott fenyőket és utálom, hogy teleszemetelik. Nem értem, mert hagytak meg két csonka tuját a benzinkút felőli oldalon.
Tisztaság (kutya wc-nek használják sokan a parkot - mi is "kutyások" vagyunk, csak mi felszedjük a kakit, ahogy mindenkinek kellene)
Tisztaság, el kéne választani sövényrel a főúttól, szökőkutat karban kéne tartani
Tisztaság, zaj, furcsa emberek, zezugos, büdös, Teljesen használhatatlan
Több virág
Zaj
Zaj
Zaj
Zaj
Zaj, jobb padok
Zajos, ám ez a helyszín miatt van. A benzinkút miatt nem igazán kies. A római őrtorony romjait jobban kellene hangsúlyozni, illetve karbantartani.

Az interjúkban, amelyeket a polgármesterrel, alpolgármesterrel, valamint a látogatókkal folytattam, visszaköszönő kifejezés volt, hogy ez a park "itt lett hagyva ebek harmincadjára". Apró irónia, hogy valóban a kutyasétáltatók az egyik fő használói a parknak. Akik a kihasználatlansága miatt szívesebben fordulnak erre a kutyáikkal, mint az amúgy nyüzsgő Duna-part felé.

A felmérések, a beszélgetések és a helyszín adottságai alapján én személy szerint a parkot három fő egységre, továbbiakban blokkra bontottam: 11-es út menti szakasz (alábbi képen piros), belső park (alábbi képen sárga), őrtorony (alábbi képen zöld)

A park különböző blokkjai

Az első blokk a szökőkút és a szökőkutat körülvevő sóderes terület, illetve az első néhány fa; az NDK menekültek emlékmű, és talán ide tartozik az '56-os emlékmű is. Ez a parkrész a legkevésbé használt: az itt látható széles bejáraton (mármint a park bejáratán) alig jönnek át látogatók, és az a nagyon magas fokú kitettség a 11-es út zajának és közelségének teljes mértékben árnyékot vet a használatra. A szökőkút nagy kedvenc, de ez sem tud látogatókat bevonítani. Ezt a beszélgetések és a statisztikai adatok is alátámasztják. A parkban üldögélők sosem helyezkedtek az itt található padokra, és az átsétáló emberek is elkerülték.

A következő blokk, amit egységként tekinthetünk meg a felmérés alapján, „a park főútvonala”, „a belső park”, amely a park Petőfi Sándor utcai hídjától egészen a MOL benzinkút északi oldalán lévő kávézó részig tart. Ez az az útvonal, amit a parkon áthaladók a legnagyobb mértékben használnak. A megfigyelések szerint a park valódi „főbejárata” a Petőfi Sándor utcai híd, ezen érkezik vagy távozik a legtöbb látogató. Ettől a résztől gyakorlatilag csak a kutyások térnek el, hogyha kutyával plusz kört akarnak tenni, vagy ha valaki véletlenül a központi, régi bejáraton jön be. A használók döntő többsége ezen a „belső parkon” sétál át, vagy a lakóháza és az iskola felől a buszhoz és a bolthoz, vagy a boltból és a busztól vissza a lakóházak és az iskola felé. Ennek az átjárónak a kihasználtsága is erősen függ egyébként olyan tényezőktől, hogy hétköznap nagy számban használják reggel hat és nyolc között – az iskolába menő fiatalok, gyerekek –, majd ugyanígy visszafelé dél és délután kettő között. Hétfvégén, vasárnap

pedig hasonló ingázás jelenik meg ugyancsak a busz és a templom között, ahol a misére érkezők használják nagyobb számban: mise előtt a templom felé igyekezve, és mise után a templom irányából érkeve. Ez a park központi része, ez talán a legszebb blokk, és itt egész nap madárcsicsergés hallható. Itt vannak padok, itt van, aki néha olvas, van, aki tényleg rekreációs jelleggel megpihen napjában egy-két órára. Ha családostok jönnek be kisgyerekekkel a parkba, akkor többnyire ők is ezen a részen maradnak, és nem mennek ki a 11-es út felé nyitott első részbe. Az interjúk elmondása alapján, a helyi szülők, néha születésnap zsúrokat is tartanak itt gyerekeikkel. Mi több, az iskolából a busz felé igyekvő diákok, ezen a részen állnak meg dohányozni, beszélgetni, vagyis „lógni”. Ez az a része a parknak, ami talán árnyéka önmagának, de mégis döcögve betölti a közpark park jellegét. Hozzátenném még, hogy ez a blokk sem zajmentes. 55-60 dB(A) zajterhelést kap átlagos forgalom mellett, de a reggeli és délutáni csúcsok esetén, amikor mindkét irányban folyamatos az autók elhaladása, ez 70 dB(A)-re is felmehet.

A harmadik blokk, amire én külön bontanám a parkot, pedig az őrtorony maga. Az őrtorony megközelíthetősége tulajdonképpen vagy ezen a középső parkrészen keresztül lehetséges, vagy pedig a MOL benzinkút területéről, a kávézóból. Sajnos az őrtoronyt saját összeköttetése a 11-es úttal már nincs, ez látható a helyrajzi térképen. Ez az őrtorony teljesen kihasználatlan. Készültek ugyan korábban ötletek, hogy hogyan lehetne helyreállítani, felújítani, vagy valamilyen funkciót adni neki, viszont jelenlegi állapotában az egyetlen használat, amit a felmérés kimutatott, hogy amikor gyerekek jönnek a parkba – ami amúgy alapvetően ritka –, akkor néha ők szaladgálnak a régi kövek között. Más gyakorlati hasznáról nem tudok, és nem is sikerült az adatgyűjtések során tapasztalnom.

Ellentmondások a Közparkkal kapcsolatban

Ebben a fejezetben szeretném összeszedni a közpark sorsának alakulásával kapcsolatban azokat az ellentmondó tényeket, amelyek befolyásolják a közpark kihasználtságát.

Több ilyen ellentmondásos folyamat is szerepet játszik az életében. Például: Szükség van-e parkra egy faluban? Országosan minden település lakossága csökken, de a budapesti agglomeráció nő. Ha a budapesti agglomeráció lakossága nő, miért beszélhetünk arról, hogy "elalszik a falu"? Miközben Leányfalun jelentős köztéri fejlesztések zajlanak, amelyek részben ezt a közparkot is érintik, mégis egyre kevesebb a park látogatója. Vegyük őket sorjában.

Az első szempont az, hogy szükség van-e parkra egy faluban.

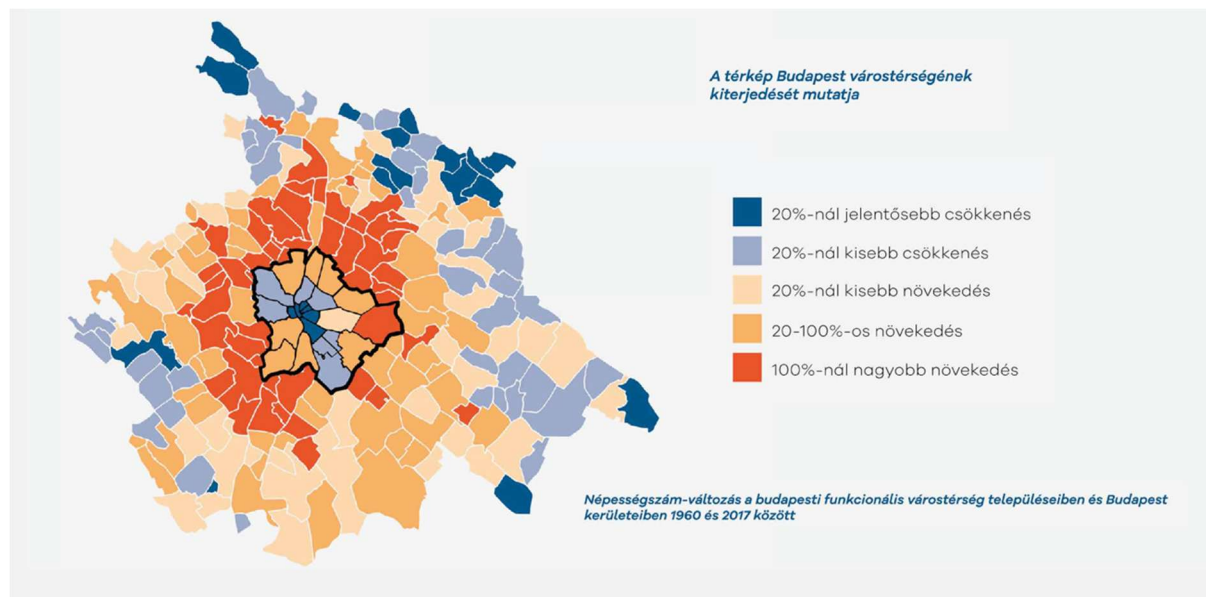
Leányfalu múltját ismerve, ez egy üdülőkben gazdag település. Úthálózata, településszerkezete erre épült fel. Övezeti besorolás szerint a faluban a terület nagy része vagy lakóház, vagy üdülőövezet. Ipari és vegyes besorolású övezetek alig vannak.

Mivel nagyon sok ingatlan eleve üdülőknek épült, az ingatlanok rendelkeznek kerttel és jó rekreációs adottságokkal. Így, ha egy átlagos célfunkciót nem megvalósító, kis területű parkot veszünk górcső alá – ami a városban érték: zöld terület, madárcsicsergés, pihenési lehetőség, szabadtéri sport (pingpongasztal, mászóka, csúszda), padok, olvasási lehetőség –, ezek egy faluban, egy kertes háznál vagy üdülőnél helyben adóttak. Egy pusztán fákból, virágokból és padból álló közpark nem tud többletlehetőségeket nyújtani a lakosságnak.

Mi az, amiért mégis kimegy egy parkba a családi háznál élő ember? Kutyát sétáltatni, sétálni – ezekhez viszont nagy tér kell. Speciális funkciókat igénybe venni, például kávézót, szabadtéri kondiparkot, biciklizést. Ezekhez speciális infrastruktúra kell. Viszont ezek a speciális infrastruktúrák is könnyen telepíthetők otthon, így kérdéses, hogy milyen olyan, fixen telepített infrastruktúrát lehet elhelyezni egy közparkba, ami jelentősebb látogatószámot vonz.

Elalszik-e a Duna-kanyar?

Országosan és Budapest várostérségén belül is majdnem minden település lakossága csökken.

Budapest várostérség lakosság változása 1960-2017 között⁸

Viszont látható, hogy a budapesti agglomeráció erős növekedésben van, a leányfalusi demográfiai adatok alapján egyre több az állandó lakos a faluban. Ez a folyamat már 1990 előtt is megfigyelhető volt, mivel Budapesten betelepítési tilalmat vezettek be, így például az 1948-53-as kitelepítettek egy része is itt talált otthonra. A településen megközelítőleg 3000 ingatlan található, melyből 1990-ben 1000 volt állandó lakóépület, és 2000 az üdülő. Ma 2700 állandóan

lakott ház mellett csupán 300 tölt be nyaraló funkciót. Miért merül fel mégis az, hogy "elalszik a falu", vagy hogy alvó faluvá válik a Dunakanyar?

A lakosság növekedése nem jár együtt a megélhetést biztosító infrastruktúra fejlődésével. Pontosabban, a kiköltözők napi szükségleteik, így például a munka és a bevásárlás elvégzéséhez visszajárnak Budapestre. Pusztán empirikus felmérés alapján a beköltözők – és a lakosság növekedését eredményező réteg – jelentős mennyiségű időt tölt el ingázással. Így, annak ellenére, hogy több lakossal rendelkeznek a Dunakanyar települései, az ide költözők mégsem a helyi közéletet erősítik, hanem gyakorlatilag aludni és a hétvégéket a Dunakanyarban tölteni járnak ide. Ugyancsak empirikus felmérés alapján³ kimondhatjuk, hogy Leányfalu közléte a régóta itt lakók elmondása alapján csendesedett és ellaposodott. Az idősebb lakosokkal folytatott beszélgetések szerint Leányfalun a nyár balatoni hangulatot idézett, erről megemlékezett Karinthy Ferenc is tárcáiban, aki így ír Leányfaluról:

„Az új könyvemnek ez lesz a címe: Leányfalu és vidéke. És ebben írok Japánról, Amerikáról és egyéb országokról, Távol-Keleten tett utamról, mert Leányfalu, mint tudjuk, csakugyan a világ közepe. (...)

Itt volt a római birodalom határa, itt volt Európa vége. Ahol az én kis házam áll, a Duna partján.”

Részlet Karinthy Ferenc Körvadászat című könyvéből

A felmérések és tények arra mutatnak, hogy bár Leányfalu állandó lakossága növekszik, mégis közléte csökkenő aktivitást mutat.

A következő ellentmondás vagy dilemma a népszerű nagytetstvér helyzete, ami a hanyatlását is befolyásolta.

Mint a felsejtőben említettem, Leányfalun több köztéri infrastruktúra-beruházás is teret kapott az elmúlt években. Ilyen a közösségi kondipark létesítése, melyet a sporttevékenységek egy helyre csoportosítása miatt a focipálya és a kerékpárút mellé helyeztek el a Duna-partra. Hasonló fejlesztés az 1996-ban megnyitott kerékpárút időszakos továbbfejlesztése, szélesítése, a kerékpárhálózathoz kapcsolt fedett kerékpártárolók létesítése ugyancsak a Duna-parton. A partot követve a jelentős összefüggő zöld terület, a festői környezet, és az itt áthaladó, megforduló turisták együttesen és egymást felváltva hajtották ide a vendéglátóipari egységeket is, például a Gazebo-t, a gomba büfét, a lángosost. A falu művelődési házának és környezetének felújításakor újabb nagyméretű zöld terület vált elérhetővé a bicikliút mentén, itt alakítottak ki egy új sportpályát, itt kapott teret egy közösségi színpad, illetve magát a művelődési házat is felszerelték a közösséget kiszolgáló pingpongasztallal és egyéb vendéglátó infrastruktúrával, ami miatt például az idősek klubja is itt rendezkedett be rendszeres programjaikkal³. Ezekből látható, hogy a korábban már megemlégett, köztetekbe közönséget vonzó, szükséges

kapcsolódó infrastruktúrák (volt kertmozi, művelődési ház) vagy megszűntek, vagy ezek az infrastruktúrák a Duna-part irányába „elfordultak”, „lecsúsztak”.

Így létrehozva a népszerű nagytestvért: egy jól felszerelt, multifunkcionális, kutyasétáltatásra, biciklizésre, testmozgásra, kávézásra, fröccsözésre, kikapcsolódásra is alkalmas, Szentendrével összekötő lineáris parkot, a ma ismert Duna-partot.

Mint korábban megemlítettem, tavasz végén, nyár elején több napot eltöltöttem a Szent Erzsébet parkban, statisztikát készítve a parkba betérőkről. Ennek számszerű eredménye az volt, hogy átlagosan egy nap 65-75 fő fordul meg a parkban, és a 70 közeli látogatóból közel háromnegyede egyszerűen csak átsétál a parkon. Az egész napos számlálás után a 11-es utat átszelve, a Duna-part irányába kitérőt tettem, a Gazebo székei mellett megálltam, körbe néztem és összeszámoltam a pillanatnyi látogatóit a Duna-parti lineáris parknak. Konstatáltam, hogy spontán annyian tartózkodnak a Duna-part adta köztér területén, mint ahányan egész nap a Szent Erzsébet parkban megfordulnak.

Így látható, hogy a környező infrastruktúra és az állandó beruházások, fejlesztések révén a népszerű nagytestvér elvonzó hatása részben okozója a Szent Erzsébet park kihasználatlanságának.

Javaslatok a Szent Erzsébet Park Fejlesztésére a Felmérés Eredményei Alapján

A felmérés eredményeire és az interjúkon elhangzottakra alapozva, a javaslatok kidolgozásakor holisztikus megközelítést alkalmaztam, figyelembe véve a park egészét és annak egyes, korábban definiált részeit.

A kérdőív fejlesztésekre vonatkozó kérdéseinek eredménye:

1. Milyen funkciót, fejlesztést látna szívesen a Szent Erzsébet park területén? - 20 válasz

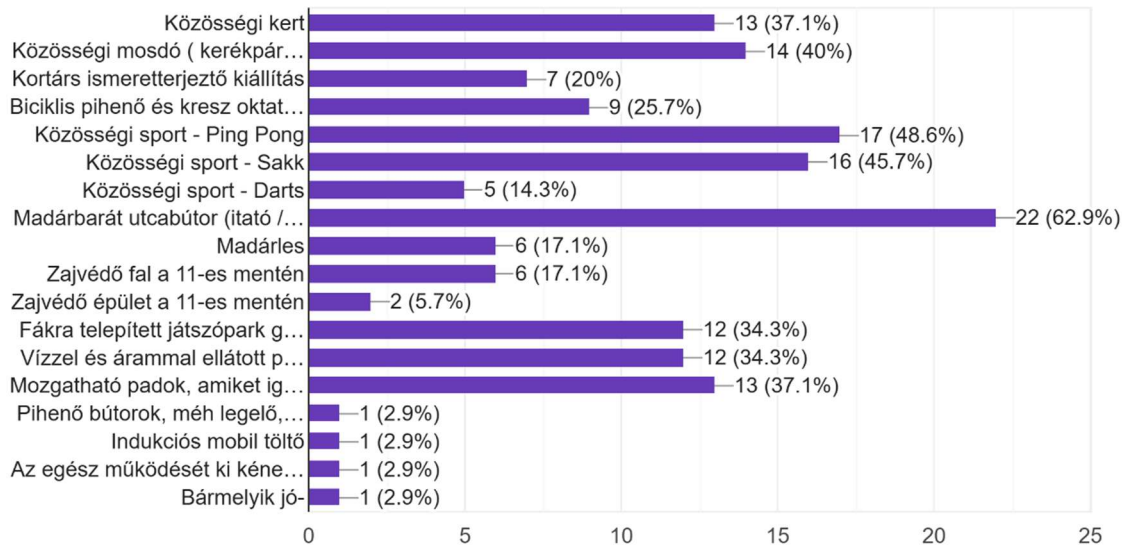
Legyen a megértés és a másság elfogadásának parkja, ennek megfelelő szimbólumokkal, szobrokkal. Méh legelő, land art labirintus lehetne. Közösségi mosdó ne legyen, van a benzinkúton!
A szökőkút fejlesztése több csomóval és esti megvilágítása
Bármilyen időtöltési lehetőséget. Mondjuk egy sakk asztal vagy bármi hasonló
Szegélyezett utak rendezettebbé tennék a parkot és kamerákat is feltehetnének a szemtelők ellen
Funkciót kell találni, egyszer épült ott egy zenepavilon, ami gyenge minőségű volt, ezért lebontották, de lehetne egy igényesebb szaletli
Ivókút, több leülési lehetőség
piac vagy valami állandó program
sorkutat ingyen
Rendben van ez így. Minél kevesebb ember látogatja, annál vonzóbb, jelenleg igazi béke szigete. Meg kellene őrizni ilyennek.
Több pad
Szinte bármilyet, mert az az érzésem, hogy így, ebben a formájában kevésbé tartják vonzónak (mi nagyon szeretünk ott lenni csak a nyugalom és a növények, fák miatt)
Csakis a természetet szolgáló funkciókat!
Feltétlenül szeretném, ha megmaradna a park "vadregényessége", de szívesen látnék benne tanösvényt, vagy pedig olyan színes és természetbarát megoldásokat, mint a madáretetők, rovarhotelek, kiépített vegetáció a patak partján, stb...
Hinta gyerekeknek
Rendszeres tisztítás
Biztonságosabba tenni gyermekeknek (pl sövény, hogy ne szaladjon ki a főútra)

Világítás, parkrendezés / kultúrkert / ,műanyag női szobor kicserélése kőszoborral.

Víz

Ismeretterjesztő táblák. Több ülőhely. Zajcsökkentő növényzet még több.

2. Jelölje meg azokat a funkciókat, amelyeknek a parkba telepítésével egyetért - 35 válasz

3. Van-e más javaslata a park használatára, ami eddig nem merült fel? - 11 válasz

Nincs

Edzés? Sport?

Élővé tétel, az előzőek szerint

kézműves piac

SÖRKUTAT A NEPNEK és valami kaszinó is jól jönne a környéken

Meg kellene őrizni a park csendességét, alacsony látogatottságát, természetes békéjét. ha betódnak aze merek szemetes lesz és hangos, s elmennek a madarak.

Nagyon jó lenne nem egy óriási és kommercializált beruházást tervezni ide, és főleg nem olyat, ami állandó hangzavarral jár.

Pik-nikező helyek a hátsó részben, térzene, alkalmi vásártér.

Ezen még gondolkodom. De ha csak "dísz" és nincs "kihasználva", az sem baj. Mint pl. egy szobor. (Nyilván nem történelmi vagy ilyesmi). Hanem csak szép és csak úgy van.

A Park Egésze – Általános Javaslatok

Leányfalu sajátos adottságait figyelembe véve, bizonyos, máshol sikeres koncepciók bevezetése a falun belüli konkurencia kialakulása miatt nem lenne kívánatos. Ide sorolhatók a következő, máshol jól működő ötletek:

1. Játszóter létesítése és a nagyon fiatal gyerekek direkt megcélzása: Mivel a park meglévő használói az elzártságot és a nyugalmat kedvelik, valamint a közelben már működik játszóter, egy újabb játszóter létesítése, különösen a legfiatalabb korosztályt célozva, felesleges konkurenciát teremtene a falun belül, és ronthatná a park jelenlegi hangulatát.
2. Meglévő sportágak idehozása: A meglévő sportágak (pl. kerékpározás, edzés) idehozása felesleges, hiszen ezek a Duna-parton, a frissen megnyitott pumpa pályával együtt, már méltán és jól működnek.
3. Étel- és street food szolgáltatások bevezetése a parkba: Ez nem javasolt, mivel Leányfalun ezen szolgáltatások eleve nehezen élnek meg, ráadásul a parkban már működik egy MOL kávézó, amely részben ellátja ezt a funkciót.
4. Konkurencia teremtése a Duna-partnak: A Duna-part programjainak (pl. filmvetítés, koncertek) megosztása, és ezáltal a konkurencia teremtése kerüendő, mivel ott már adott a színpad és az infrastruktúra.
5. Konkurencia teremtése közösségi főzés terén: Közösségi főzéshez kapcsolódó szolgáltatások létesítése szintén felesleges, mivel ilyen lehetőség a közelben található Alszeghy Kálmán téren is és a Duna-parton is elérhető.

Ehelyett a park helyzeti adottságait és a jelenlegi felhasználói szokásokat figyelembe véve javasolt a meglévő célcsoportok (kutyások, iskolások és tinédzserek, sétálók) táborának erősítése. Ezt a megközelítést szorgalmazza nem csak a VKA, hanem a PPS program is <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>. Emellett érdemes olyan új, célzott funkciókat telepíteni, amelyek nem teremtenek belső konkurenciát a már jól felszerelt és közösségi terekben gazdag Duna-partnak, hanem szélesebb spektrumot kínálva, a park elszigetelt elhelyezkedéséből adódóan új célközönséget vonzanak be. Ezen elvek mentén kerültek kidolgozásra a javaslatok a park egészére, valamint annak egyes, korábban definiált blokkjaira.

A park általános állapotának javítására és fenntartására az alábbi javaslatok gyűltek össze:

- Közvilágítás: A közvilágítás visszakapcsolása alapvető fontosságú a biztonság és a használhatóság növelése érdekében.
- Növényzet és fenntarthatóság: Javasolt a biológiai sokféleség növelése rovarlegelő és őshonos mezei virágokból álló mezsgye kialakításával. A klímaváltozás és fenntarthatóság jelentős kihívásokat jelent a mesterséges virágszigetek kialakításakor,

éppen ezért jelent jó lehetőséget a mezei szárazságtűrő fajok behozatala, melyek így is színt hozhatnak a parkba. Ezt javasolt botanikus bevonásával, a fenntartható park koncepciójának jegyében megvalósítani, például a PPS Republic Square mintájára. <https://www.pps.org/projects/republic-square>

- Faápolás: A fák rendszeres metszése elengedhetetlen a július 7-ihez hasonló viharok okozta károk megelőzése és a balesetveszély csökkentése érdekében. Itt is minta értékű a PPS Republic Square projektje.
- Közművesítés: A közművek (víz locsoláshoz, villany egyéb szolgáltatásokhoz) bevezetése lehetővé tenné további programok, például falunapi rendezvények rész eseményeinek ide szervezését.
- Mosdó: Egy nyilvános mosdó létesítése régóta fennálló igény a válaszadók szerint, és jelentősen növelné a park kényelmi fokát. Ez a javaslat Budapesten is az egyik legvitatottabb közszolgáltatási téma, ismerve a tisztántartásával, költség vonzatával járó feszültségeket. Ugyanakkor a lakosság véleménye, hogy a 21. században, Európában, alapjognak kellene lenni a kulturált, emberhez méltó illemhely elérhetőségének minden településen. Jó példa Dunabogdány települése, ahol a nyári szezonban a nappali órák alatt elérhető ilyen létesítmény, nekik sikerült ezt megfelelő színvonalon megvalósítani. Egy ilyen épületnek az első blokkba történő megépítése kettős funkciót is betölthetne. Működhetne egyfajta zajszigetelésként is a főút és a park zöld területe között, mely elzárja a 11-es út káros hatásait, és egyben természetéből adódóan elvonzza a Duna-parti látogatókat, ahol ilyen létesítmény telepítése az ártér jellege miatt korlátozottan megvalósítható, így ablakot nyithatna a szélesebb közönségnek „belső park” felé.
- Karbantartás: A rendszeres karbantartás hiánya jelentősen hozzájárul a parkkal kapcsolatos kialakult lesújtó véleményhez. A látogatók hiánya és a karbantartás hiánya néha egymást gerjeszti egy közpark esetében, ugyanakkor mivel az előbbire nincs közvetlen hatása az önkormányzatnak, célszerű az utóbbin változtatni. Ez magába foglalja a szemetesek rendszeres ürítését, a szemet szedést, a gyomirtást és a locsolást, ezzel biztosítaná a park rendezett állapotát.
- Örökbefogadás: Példaértékű annak a családnak a hozzáállása, amelyik két lekerített virágágyást is ápol a parkban. Ennek az alternatív karbantartási modellnek van más önkormányzatoknál is működő programja, lásd Józsefváros. Ennek a mintájára lehetne pályázatot hirdetni Leányfalun is. <https://jozsefvaros.hu/otthon/hirdetotabla/hirek/2025/04/fogadj-orokbe-egy-kozteruletet-2025/>
- Online láthatóság: Javasolt a park feltüntetése a Google Maps-en konkrét névvel és funkciókkal, mivel jelenleg csak „közpark” néven szerepel, tulajdonképpen név nélkül.
- Kitáblázás: Amennyiben dedikált funkciók (pl. mosdó, sakk, pingpong, más) kerülnek ide, célszerű a Duna-part felől is megfelelő táblákkal jelezni a park elérhetőségét és szolgáltatásait.
- Virtuális bemutatás: A parkról már feltöltésre kerültek 360 fokos Google Maps képek, amelyek virtuális betekintést nyújtanak a területre.

Blokk 1. – A 11-es út menti terület

Az 1. blokk, amely a 11-es út mentén helyezkedik el, kiemelt figyelmet igényel a zajszennyezés miatt. Javasolt a zajszigetelés növény fallal történő megoldása. Azonban a fal vonalvezetése és a szökőkút helye a falhoz képest kényes kérdés, amely a lakosság bevonásával, konszenzusos alapon kell, hogy eldőljön. Fontos a közösségi támogatás elnyerése, mivel a javaslattal kapcsolatban ellentmondások merülhetnek fel: míg a beláthatóság (és az autók behallhatósága) növeli a biztonságérzetet és javítja a park külső esztétikumát, addig belülről ronthatja a kedvelt hangulatot és elriaszthatja a látogatókat. Köztes, de hatékony megoldás lehet egy hangvédő, mégis átlátszó kerítés tervezése, hangszigetelő üveglapokból, de ez is gondos tervezést igényel. Ez a változtatás nem közvetlen fejlesztést, hanem inkább kármentést céloz, és mindenképpen külső szakértői segítséget, valamint a közösség széles körű elfogadását igényli. Alternatív megoldásként lehet zajvédő épületet is emelni, amely több funkciót is betölthet, például mosdó vagy fedett közösségi tér, azonban ez jelentősebb költséggel, és mindenképpen alaposabb közösségi egyeztetéssel kerülhet csak kialakításra.

Ebben a blokkban található a park egyik fő látványossága, a szökőkút. A látogatók sajnálatára azonban a szökőkút és ezáltal a tó, gyakran nem működik, és nincs bene víz. Ez csak fokozza a park lehangoló állapotát a látogatók szerint. Felmerült az igény, hogy a szökőkútban halak, teknősök és más élőlények is éljenek, amihez külső szakértő bevonása elengedhetetlen. A 11-es út közelsége miatt felvetődött az ötlet, hogy a tavat beljebb, a park központja felé mozgassák, ezzel javítva a főúttól való elszigetelést és gyermekbarátibba téve a területet. Ez teret adna egy komplexebb zajvédelemnek is a főút mentén. A tó fejlesztését – a költségvetéstől és lehetőségektől függően – lépésekben vagy opciókban érdemes mérlegelni. Lehetséges fejlesztések: az élőlények (halak, teknősök, madarak) számának növelése, a kivilágítás fejlesztése, vagy akár a tó áthelyezése, mindenképpen vonzóbbá tétele, hogy ellensúlyozza a 11-es út közelségét.

Blokk 2. – A belső park

A belső park, vagyis a 2. blokk, a park legintenzívebben használt területe, ahol a meglévő felhasználók igényeit szolgáló konkrét javaslatok merültek fel:

- Kutyasétáltatók: A kutyasétáltatók számára javasolt a kutyapiszok gyűjtőzacskók és speciális szemetesek kihelyezése.
- Fiatalok és tinédzserek: A jelenlegi padok elsősorban magányos üldögélésre vagy pároknak alkalmasak. Ehelyett közösségi tevékenységekhez, beszélgetésekhez is megfelelő teret kellene biztosítani. Kialakítható lenne egy olyan rész, ahol asztalok és

azt körülvevő padok teszik lehetővé a csoportos együttlétet, akár az asztalba szerelt vezeték nélküli töltővel, odafigyelve a XXI. század igényeire és technikai lehetőségeire. Fontos az iskolások bevonása és a konkrét javaslatok közös elkészítése. Visszautalnék a PPS Bryant Park-i projektjére, ahol a hasonló célt bisztrószékek (Fermob design) kihelyezésével érték el, amelyek lehetővé tették, hogy az emberek tetszés szerint rendezzék el ülőhelyeiket, igazodva az időjáráshoz vagy a csoport méretéhez.

- Átsétálók: Az átsétálók számára az esztétikai élmény növelhető zöldítéssel, virágültetéssel, rendszeres karbantartással és a közvilágítás fejlesztésével, ahogy az általános javaslatok között is szerepel.
- Padokon olvasók: A padokon olvasók számára könyvcserélő pont vagy könyves szekér kihelyezésével erősíthető a park kulturális funkciója.
- MOL kávézó felhasználói: A MOL kávézóval kapcsolatos javaslatok a toronyhoz közeli, de még a belső parkon részét alkotó területre vonatkoznak. Kiegészítő árnyékolás és szabadon mozgatható székek kihelyezésével bővíthető a kávézó szabadtéri kapacitása, ezzel növelve a forgalmat a már meglévő szolgáltatónál. Ez a fejlesztés, Say törvényének elve mentén – a kínálat is hajthatja a keresletet - kölcsönösen előnyös lehet a MOL és a park számára is: a park biztosítaná a megfelelő teret és hangulatot, a MOL pedig az étel- és italkínálatot.

Ezen a területen új látogatókat vonzó célzott funkciók is kialakíthatók:

1. célzott funkció: Pingpong és sakk asztalok kihelyezése.

Ezek a sportolási lehetőségek nem jelentenek konkurenciát a Duna-partnak, hiszen ott ilyenek vagy nem elérhetők, vagy csak a művelődési házban belül, azaz nem szabad téren közvetlenül, nyitottan. A padok mellé telepítve lehetővé tennék a parkban időt töltők számára a játékot, és akár sakk- vagy pingpong versenyek rendezésére is alkalmasak lennének. Egy modern, nyitható ivókút telepítése is javasolt, hogy a melegben sportoló parkhasználók friss vízhez juthassanak.

2. célzott funkció: Manófalva és madárbarát élőhelyek kialakítása.

A felmérés visszajelzései alapján, a park hangulatát érdemben nem befolyásoló, mégis az állatok (madarak, mókusok, sünek) számára kedvező, esztétikailag is vonzó elemek iránt igény mutatkozik. Ezt az igényt összevetve az önkormányzat közösségépítő és kötődésnövelő szándékával, kutatásaim során a következő lehetőségre bukkantam. Inspirációként érdemes megtekinteni a budakalászi manófalvát bemutató cikket, melyet személyesen is volt alkalmam megtekinteni az árvíz előtti állapotában:

<https://sokszinuvidek.24.hu/eletmod/2024/11/07/manofalva-kreativ-alkotas-budakalasz/>

Kép a linken referált cikkből kiemelt illusztráció

Nemzetközi hasonló példa: <https://madridsecreto.co/en/village-of-the-elves/>

Kép a linken referált cikkből kiemelt illusztráció

Ennek az ötletnek a nyomán, közösségi összefogással készíthetők hasonló stílusú madár- és/vagy mókusodúk, sün-garázsok és bogárhotelek, amelyek egyedivé, széppé és természetközeli élőhelyé varázsolnák a belső parkrészt. Ezeket az építményeket helyi lakosok, vagy az iskola diákjai – technika óra keretében (amennyiben van ilyen oktatás) – egyedi kivitelben is elkészíthetnék, ezzel növelve a park értékét és erősítve a felnövekvő generációk kötődését a helyhez. A kihelyezést kutyabarát módon kellene kivitelezni, hogy az építmények ne sérüljenek. Sok házikó vagy odú természetesen a fák ágaira kerülne, ezzel közvetlenül a fán élő állatokat támogatva. Ez a koncepció anélkül töltené meg a parkot élettel, hogy zavarná az ott olvasókat, sőt, akár a Duna-partról is felcsalogatna látogatókat, mint különleges látványosság. Extrém esetben az építményeket LED-világítással is elláthatnánk (technika tanár/technikus felügyelete mellett), ami télen és nyáron, sötétedés után is varázslatossá tenné a parkot. Ez az opció akár országos hírnevet is szerezhethetne, miközben a helyi emberek munkáját dicsérve erősítené a közösségi összetartást.

A kivitelezéssel kapcsolatban felvettem a kapcsolatot az MME (Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület) budapesti helyi csoportjával, ahol az alábbi szakmai útmutatást adták.

Az ilyen típusú területre B és D típusú odúk kihelyezése javasolt, hozzávetőlegesen 6-8 db B és 2 db D odúval. Madáretető is kihelyezhető, amennyiben biztosított annak folyamatos feltöltése és kezelése, ami a madárpopulációtól függően költséges lehet. Az odúkat és itatókat úgy érdemes elhelyezni, hogy a lakosok biztonságos távolságból megfigyelhessék az állatokat. Egy enyhén nyitva hagyott, csöpögő kerti csap is elegendő lehet itatóként, de esztétikusabb, bár folyamatos utántöltést igénylő itatók is telepíthetők. (Ez utóbbi is alátámasztja a korábban említett közművesítés szükségességét, amely számos további fejlesztés alapja lehet.)

Az MME rendelkezik madárbarát kert tanösvény koncepcióval, amelyhez táblák és eszközök is elérhetők, ezek külön-külön is megrendelhetők a honlapjukról: <https://mmebolt.hu/ismeretterjesztes/tanosvenyek>. Hasonló tanösvények működnek Budapesten is, például a VIII. kerületi Szenes Iván téren vagy a XII. kerületi Csörsz parkban.

Emellett állatbarát és madárbarát eszközök széles választéka is elérhető az MME boltjában: <https://mmebolt.hu/eszkozok/allatbarat> és <https://mmebolt.hu/eszkozok/madarbarat>.

A méhecskehotel az egyik legnépszerűbb eszköz. Parki méretű változatot az MME nem forgalmaz, de egyedileg gyártatható. Rendkívül hasznos és érdekes kiegészítő, számos budapesti parkban megtalálható, például a Boráros tér melletti Nehru parton.

Jól elhelyezett etetőknél téli időszakban akár madárgyűrűzési bemutatók is tarthatók, amelyek iránt mindig nagy az érdeklődés.

További információkért és ötletekért érdemes felkeresni az mme.hu madárbarát oldalait, ahol rengeteg hasznos tartalom és videó található.

Ez az útmutatás alapján remekül kombinálható a Manófalva – Madárváros – kisállat menedék koncepció. Elhelyezését pedig a központi bokros-fás szigeten, illetve a park melletti Dóra-

patak medre mentén található fák koronájában lehetne megvalósítani. Folyamatos munkával, több iskolai évfolyam és helyi mesteremberek közreműködésével, függőhidak telepítésével egy az egész belső parkot behálózó tünde/manó/kisállat/mese város is kialakítható.

Természetesen minden javaslatnál fontos a kivitelezés minősége. Ennek biztosításához szükséges lenne Manófalva Helyi Építési Szabályzatának elkészítése, amivel garantálni lehet a természetes építőanyagok (fa, kő, fém, kenderkötél) használatát, az egységes városképet, és elkerülni, hogy elhasznált műanyagjátékok közösségi lerakóhelye legyen.

3. célzott funkció: Közösségi kert

A közösségi kert egy olyan, jellemzően városi vagy agglomerációs környezetben kialakított, megosztott terület, ahol az egyéni parcellák használói vagy a közösség tagjai közösen művelnek növényeket, elsősorban élelmiszer-termelés céljából. Emellett hangsúlyos szerepet kap a közösségépítés, a környezettudatos szemléletformálás és a fenntarthatóság népszerűsítése. Hazánkban is számos sikeres közösségi kert működik már, amelyek jó gyakorlati példaként szolgálhatnak. A téma mélyebb megismeréséhez és a hazai minták áttekintéséhez érdemes felkeresni a <https://kozossegekertek.hu/> weboldalt.

Megvalósítható olyan területen a parkon belül, ami jelenleg egyáltalán nem kihasznált, és nem jár a vegetáció csökkentésével. Az óratorony környéke lenne ugyan rá a legmegfelelőbb, de ott a folyamatos locsolás károsíthatná az alapzatot, így nem javasolt. Ha teret kap, kiemelten fontos aspektus lehet a helyi iskolával történő együttműködés, és így a diákok bevonása a közösségi kert működtetésébe. Ezáltal a fiatalok közvetlen tapasztalatot szerezhetnek a fenntartható gazdálkodásról, a felelős fogyasztásról és a biodiverzitás fontosságáról, miközben gyakorlati ismereteket sajátíthatnak el növénytermesztésről és környezetvédelemről. A lakossági szavazatok alapján ez egy támogatott funkció, de utólagos felmérésem szerint az iskola már rendelkezik a területén ilyen kerttel.

Alternatív Leányfalura szabott megoldás, ami részben már működik, hogy magánszemélyek virágoskert parcellákat művelnek meg a parkon belül, de ez belső feszültséghez vezethet a mezei virágok telepítése esetén. Mindenképpen szükséges hozzá botanikus támogatása, és kellő számú érdeklődő lakos. Ugyanakkor ez a javaslat is kombinálható a Manófalva koncepcióval.

4. célzott funkció: Flexibilis tér

Közművel (víz, villany) ellátott terület, aminek nincs elsődleges funkciója, hanem lehetőséget kínál dinamikus, időszakosan más és más jellegű tevékenységnek otthont biztosítani. A motiváció ennek a kialakítása mögött a pontosan a hely kihasználatlanságában rejlik. Ilyen kevés kérdőív megválaszolóval, és ilyen bizonytalan ötletek mellett nem lehetséges előre megjósolni, hogy mi fog bevalni. Ennek a bizonytalanságnak a csökkentését célozná egy több funkcióra alkalmas minimálisan berendezett terület, ahol próbálgatni lehet. Lehet ide zenélő pavilont, lehet könyves szekeret, lehet kortárs művészeti alkotást, lehet időszakos eseményeket szervezni, és kipróbálni, mi az, ami működik. Ennek a kialakításához természetesen szükség lehet az első öt konkrét hasznosítás tervére, hogy a közművek kiállításait, helyfoglalás igényt, talaj kialakítást ezekhez lehessen igazítani, és ami öt különböző funkciót ki tud szolgálni, más eljövendő implementációknak is kellő rugalmasságot biztosíthat.

Blokk 3. – Az Őrtorony területe

A 3. blokk, a torony területe, különleges figyelmet igényel, mivel az önkormányzat mozgásterét jelentősen korlátozza a megmaradt szerkezet megóvása; nem szabad kárt okozni benne, sem átalakítani. Lehetséges felhasználása, hogy a MOL kávézóhoz kapcsolódóan ide helyeznek ki székeket és árnyékolókat, azonban féltő, hogy a nagyobb tömeg valamilyen módon kárt okozhat a torony szerkezetében.

A terület legjobb kihasználása, amely új, célzott funkcióként látogatókat is vonzhatna, a műemlék helyreállítása operatív programok vagy egyéb támogatások keretében. Ez jelentős költséggel járna, de vitathatatlan értéket teremtene az egész parknak és a falunak. Köztes megoldásként Dr. Alföldi György építész ötlete alapján gabion falazási technológiával (amely nem minősül állandó ráépítésnek) az önkormányzat visszaállíthatná az őrtorony eredeti jellegét. Ezzel a terület múzeumként vagy fedett közösségi térként is hasznosíthatóvá válna, egyedi kialakításával pedig kreatív projektként is vonzhatna látogatókat. A torony elképzelt kész állapotában, egy fedett kilátó is helyet kapna a tetején, így a falu egy új, kreatív térhez juthatna.

Egyedi megközelítést alkalmazva az őrtorony visszatemetése is felmerült. Jelen állapotában nem lehet sem látványosságnak sem pedig a közösség szempontjából hasznosnak nevezni. Fejlesztési vagy rekonstrukciós források hiányában a visszatemetés biztosítaná a romok megóvását, több mint ezer évet töltöttek így a föld alatt, és szabadabban felhasználható teret adna az önkormányzatnak, ahol ugyan építkezni nem lehet, de növelhetné a belső park, park jellegű terét, amennyiben ott már elindult egy működő funkció. Az őrtorony kelet oldalán fák ültetésével vagy zöldfal telepítésével, a 11-es úttól való távolsága miatt kellemes, aránylag csendes területtel bővíthetne a park.

Dr. Alföldi György látványterve a helyreállításhoz

További javaslatok a megvalósítás támogatásához

Az itt összegyűjtött javaslatok alapvetően magas szintű gondolatébresztőként szolgálnak, és ezért a megvalósításhoz részletesebb kidolgozásra lehet szükség. Az önálló tervezésen és kivitelezésen túl külső szakmai szervezetekhez is lehet fordulni. Az UFLAB Magyarország például több sikeres revitalizációs projekten van túl, munkájuk megismerhető a <https://uflab.org.hu/> weboldalon.

Emellett, megfelelő önkéntes vagy önkormányzati elhatározás esetén Leányfalu részt vehetne az URBACT Európai Unió programban <https://interreg.eu/programmes/urbact-iv/>. Jelentkezhetne a park témájával, vagy megcélozhatná egy szélesebb, a falut és a parkot egyaránt érintő, probléma nemzetközi közösség segítségével történő feldolgozását.

Minden infrastruktúra fejlesztésnek sarkalatos pontja, hogy milyen forrásokat lehet az ötletek mellé tenni. Ebben segít a brancsközösség (<https://brancskozosseg.hu/hogyan-mukodik-kampany-inditas>) ahol össze lehetne hozni egy felhasználási javaslatot, a felhasználókat és a fejlesztés anyagi támogatóit is. Ebben az önkormányzatnak, mint a terület tulajdonosának természetesen meg kell határozni a pontos szerepét, de egyben lehetőséget is teremthet, hogy más szereplők vegyék át a vezető szerepet a park rehabilitálásában.

Végszó

A Szent Erzsébet Parkkal kapcsolatos dolgozatom, már a kutatás fázisában is közösségteremtő jelleggel bírt. Számos helyi lakossal ismerkedtem meg, és akár a parkban való találkozások során, akár interjúk keretében, mindenki nagy érdeklődéssel és lelkesedéssel osztotta meg élményeit és gondolatait a parkról. A kutatás során a park teljesen feltárta magát: jelenlegi állapota és látogatóinak véleménye őszintén rámutat a hanyatlásának összetett problémájára. E terület sorsát nem csupán egyetlen tényező árnyékolja be, és éppen ezért nincs egyetlen változtatás vagy javaslat sem, amely önmagában könnyedén visszafordíthatná a folyamatot. Az infrastruktúra és a társadalmi környezet egyidejű fejlesztése egyaránt elengedhetetlen a park kihasználtságának növeléséhez. Dolgozatomat ezért azzal zárom, hogy összegzem azokat a javaslatokat, amelyek személyes véleményem szerint együttesen a leginkább hozzájárulhatnak a park megújulásához és potenciáljának kiaknázásához.

A javaslatok a megvalósítás időtartama alapján az alábbiak szerint csoportosíthatók:

1. Rövid távú, könnyű beavatkozást igénylő javaslatok:

- A park megjelenítése a Google Maps térképen.
- A közvilágítás helyreállítása.
- Fák metszése, növényzet ápolása, szegélykövek rendbetétele.
- Rendszeres karbantartás, gyomirtás és locsolás.
- Kutyapiszok gyűjtőzacskók kihelyezése.

2. Középtávú stratégiai fejlesztések:

- Közművek (víz, áram) bevezetése a területre és/vagy önkormányzati tulajdonba vétele.
- Kutyabarát ivókút létesítése.
- Botanikus bevonása a virágágyások önfenntartó helyi vadnövényekkel történő újra telepítéséhez.
- Dedikált piknikhely kijelölése a fiatalok számára, padok és asztalok telepítéséhez. (Csak kijelölés, nem telepítés.)
- Egyeztetés a főépítésszel és a technika tanárral az iskolából a Manófalva projekt kivitelezhetőségéről és felvétele a 2025/2026-os tanév programjába, javasolva, hogy a hetedikos osztályok készítsenek egy-egy odút vagy tünde/manó házat.
- Manófalva kijelölt helyének meghatározása a parkban, annak kiindulási pontjának rögzítése, valamint a Manófalva Helyi Építési Szabályzatának elkészítése, mely stílszerűen beilleszthető a Leányfalu Helyi Építési Szabályzatába.
- Pályázat meghirdetése a lakosság számára manóházak készítésére (meghatározott paraméterekkel), melyek közül az első kb. 10 elkészült alkotás kihelyezésre kerülne (nagyobb házak esetében akár odú funkcióval is).

- Közművek (víz és áram) bevezetése után pályázat meghirdetése Manófalva madáritatójának, illetve emblematikus, kreatív építményeinek (pl. világítással ellátott installációk) megvalósítására.
- Tájékoztató táblák kihelyezése a park funkcionális zónáinak jelzésére a Duna parton.

3. Hosszú távú stratégiai elképzelések:

- Dedikált egyeztetések kezdeményezése a fiatalokkal, és számukra kialakított ülőhelyek (padok, asztalok) vagy egyéb rekreációs elemek telepítése.
- Lakossági fórumok, workshopok vagy egyeztetések szervezése a park és a 11-es út közötti elválasztás hosszú távú lehetőségeinek felmérésére és megvitatására (zajvédő fal / épület).
- A park látogatottságának folyamatos nyomon követése, valamint egyeztetés a MOL-lal a kávézó bővítésének lehetőségéről (amennyiben a látogatószám indokolja).
- Pályázati úton vagy egyéb alternatív forrásból az Őrtorony helyreállításának vagy betemetésének vizsgálata, funkciójának és finanszírozásának meghatározásával.

Természetesen az itt felvázolt javaslatoktól eltérő döntések is születhetnek, de egy biztos, a Szent Erzsébet park jelenlegi formájában is túl csodálatos és lehetőségekkel teli ahhoz, hogy feledésbe merüljön.

Források

Források

1: Online - <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/5316>;

https://balays.blog.hu/2021/10/21/romai_ortorony_leanyfalu

[AZ 1963. ÉV RÉGÉSZETI KUTATÁSAI / Régészeti Füzetek 17. \(Magyar Nemzeti Múzeum - Történelmi Múzeum Budapest, 1964\) | Könyvtár | Hungaricana](#)

2: Emléktábla a parkban lásd, appendix

3: Interjú több leányfalusi lakossal

Szabó László - 40 éves állandó lakos

Zsidi Júlia - 34 éves állandó lakos

Remény András - nyugdíjas, Civil Klub, állandó lakos

Horváth Attila - kisnyugdíjas, állandó lakos

Rövid beszélgetések - több MOL alkalmazott

Rövid beszélgetések - több Park látogató

4: Adorján András polgármesterrel és Loszmann János alpolgármesterrel folytatott interjúk

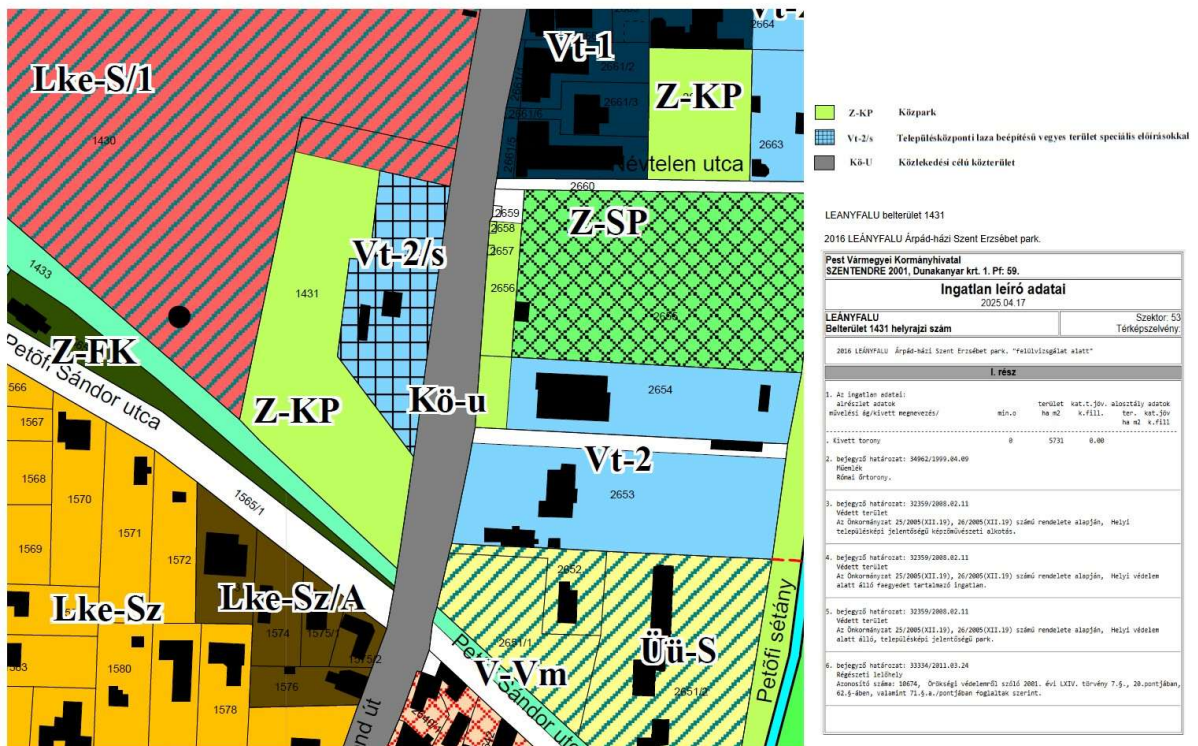
5: Gépjárművek száma: https://www.ksh.hu/stadat_files/sza/hu/sza0040.html

6: Gépjárművek száma

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_odme001.html

8: Vitézy VKA prezentáció

Appendix

Helyrajzi térkép és tulajdoni lap

Hidrológiai térkép

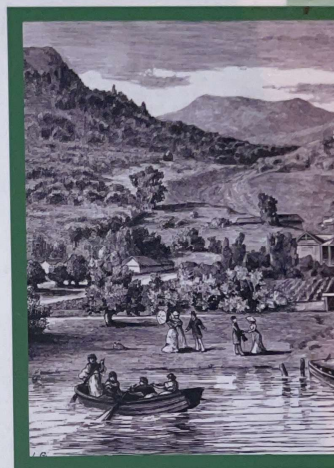
Római őrtorony romja és a Szent Erzsébet park

A Római Birodalom hajdani őrtornya 373-ban, **I. Valentinianus** császár uralkodása idején épült, majd a népvándorlás viharai semmisítették meg az V. század folyamán. Végleges, hiteles feltárását a 11-es főút kiszélesítése kapcsán 1963-ban dr. Soproni Sándor régész végezte el, a benzinkút és a park kialakítása során.

Hazáért haltak emlékmű

A keresztet formázó sebesült katona torzója **Török Richárd**, fiatalon elhunyt, Leányfaluhoz kötődő szobrászművész alkotása.

A posztamensen a világháborúk során elesett leányfalusi áldozatok nevei olvashatóak. Az emlékművet 1999-ben, a település önállósá válásának 50. évfordulóján emelte az Önkormányzat.

1956-os emlékmű

Páljános Ervin szobrászművész munkája a forradalom hőseinek állít emléket. Az emlékművet 2006-ban, az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója tiszteletére állíttatta az Önkormányzat.

Vízbenéző szobor

Somogyi Árpád szobrászművész bronz szobra a tavi környezetben, 1972 óta a település egyik jelképe.

Szenes-Pekár-Haggenmacher villa (Móricz Zsigmond út 163.)

A római őrtoronytól északra emelkedő villa és hatalmas kertje a faluközpont meghatározó része. Az eredeti nyaraló az 1870-es években épülhetett. Feszty Árpád – aki sokszor töltötte Leányfalun a nyarakat Gyulai Pál vendégeként – 1879-ben már egy rajzon is megörökítette. Első birtokosa Szenes Ede, pesti csemegekereskedő volt, majd Pekár Imre, mező- és közigazdász, a Magyar Tudományos Akadémia tagja vásárolta meg és építette át. Három lányát a Haggenmacher-család három férfi tagja vette feleségül, így került a villa a sörgyáros família birtokába. A háború után államosították, előbb a SKF Svéd Golyóscsapágy Zrt., majd a KPVDSZ – Kereskedelmi-Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezete gyermeküdülőjeként működött. Ma magántulajdonban van.

Emléktábla a parkból

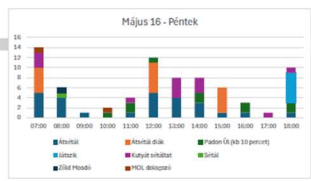
A park a 2025. július 7-ei vihar után

Létezők	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00
Ásvári	5	4	1			1	5	4	3	1	1	1
Ásvári diák	5					6			5			
Pados Új (kb 10 perc)				1	2	1		2		2		2
Játszó												6
Kutyát sétáltat	3				1		4	3			1	1
Sétál		1										
Zöld Mosdó		1										
MOL doboz	1			1								
SUM	14	6	1	2	4	12	8	8	6	3	1	10
												75

Komment: Ásvári: Boltból, busztól, buszhoz
 Pados Új: Pad: MOL dolgozó egy lakó nyaralás ismerősével (ő korvath Attila)
 Játszó: Csüt kerekasztal a diákok egy fa tövében
 Kutyát sétáltat: 1 kutya 3G
 Mol doboz: Pad: MOL dolgozó egy ismerősével
 Sétál: Játszó: 2X (Nyitka + 2 gyermek max 10 perc)

Birds	Madarak	07:00	08:00	09:00	10:00	15:00
Common Chaffinch	pinty	X	X	X	X	X
Goldcrest	Sárgyíró királyka					X
European Goldfinch	Tangó	X				
Eurasian Blue Tit	Kék cinege	X				
Great Tit	Szín cinege	X	X			
Eurasian Blackcap	Bárátposztva	X	X	X	X	
Eurasian Blackbird	Fekete rigó	X	X	X	X	
European Greenfinch	Zöldike	X				
Eurasian Linnet	Kenderike	X				
European Robin	Vörösnegye	X				
Syrian Woodpecker	Balkáni fakopáncs	X				
Black Redstart	Hízi rozsdafarkú			X		

Zaj	07:00	08:00	09:00	10:00	15:00
dB(A)	63	60	50	55	60

Statisztika - május 16

Látogaték	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00
Átsétél		2	8	13	8	13	4	1	3			
Pádon Út (kb 10 percet)				2				1				
Kutyát sétáltat	1			1	2	4	1					
Sétál		1					1					
SUM	1	3	8	16	10	17	6	2	3	0	0	0

Komment

Gyereknap, bolhapiac@DunaTerasz

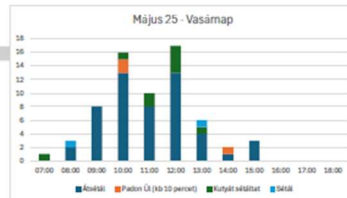
Hőmérséklet 8.20 fok

Átsétélő: Boltból, busztól, bushoz

"Templomos járati"

Egyvalaki út 30 percet; Templomosok közeli utcában lakó nyugdíjas oda vissza (Horváth Attila) 3-an kísérték egy kutyát

Birds	Madarak	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00
Common Chaffinch	pirny	X	X	X	X	X	X			
Goldcrest	Sárgafüji királyka			X						
European Goldfinch	Tenyérlé			X						
Eurasian Blue Tit	Kék cinege	X		X						
Great Tit	Szén cinege	X	X	X	X		X			
Eurasian Blackcap	Barátságzóta	X	X	X	X		X			
Eurasian Blackbird	Fekete rigó	X	X	X	X		X			
European Greenfinch	Zöldike									
Eurasian Linnet	Kendvike	X	X							
European Robin	Vörösbegy	X	X	X	X					
Syrian Woodpecker	Balkáni fakopáncs	X								
Black Redstart	Házi rozsdafarkú									
Hooded Crow	Dolmányos varjú	X						X		
Hawfinch	Mezővágó madár	X	X	X						
Common Crow	Dőpérő varjú	X	X					X		
Long Tailed Tit	Hasszafarkú cinege		X							
Red Breasted Flycatcher	Vörösmellű légykapó			X						
Eurasian Nuthatch	Eurázsiai csuszka		X	X	X					
European Starling	Európai seregély		X							
Spotted Flycatcher	Foltos légykapó		X	X						
Eurasian Wren	Eurázsiai ökörszem		X							
Green Woodpecker	Zöld harkály							X		

Összesen	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00
Összesen	40	50	50	55	50	55	50	55	50

Statisztika - május 25